

BELGISCHE SENAAT**ZITTING 1994-1995**

20 DECEMBER 1994

**Voorstel van wet betreffende anti-
personenmijnen, valstrikmijnen en
soortgelijke mechanismen**

VERSLAG

**NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE JUSTITIE
UITGEBRACHT
DOOR DE HEER PATAER**

Aan de werkzaamheden van de Commissie hebben deelgenomen:

1. Vaste leden: de heren Lallemand, voorzitter; Arts, Barzin, Borin, de dames Cahay-André, Delcourt-Pêtre, de heren Erdman, Foret, Goovaerts, Loones, Lozie, mevr. Maximus, de heren Mouton, Vaes, Van Belle, Vandenberghe, R. Van Rompaey, mevr. Verhoeven, de heren Weyts en Pataer, rapporteur.

2. Plaatsvervangers: de heren Crucke, Deghilage, Dighneef, Hatry, Leroy, Péciaux, Seeuws, Stroobant, mevr. Van der Wildt en de heer Schiltz.

3. Andere senatoren: de heer Buelens, mevr. Dardenne en de heer de Donnée.

R. A 16526*Zie:***Gedr. St. van de Senaat:**

1009-1 (1993-1994): Voorstel van wet.

SENAT DE BELGIQUE**SESSION DE 1994-1995**

20 DECEMBRE 1994

**Proposition de loi relative aux mines anti-
personnel et pièges ou dispositifs de
même nature**

RAPPORT

**FAIT AU NOM
DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE
PAR M. PATAER**

Ont participé aux travaux de la commission:

1. Membres effectifs: M.M. Lallemand, président; Arts, Barzin, Borin, Mmes Cahay-André, Delcourt-Pêtre, MM. Erdman, Foret, Goovaerts, Loones, Lozie, Mme Maximus, MM. Mouton, Vaes, Van Belle, Vandenberghe, R. Van Rompaey, Mme Verhoeven, MM. Weyts et Pataer, rapporteur.

2. Membres suppléants: MM. Crucke, Deghilage, Dighneef, Hatry, Leroy, Péciaux, Seeuws, Stroobant, Mme Van der Wildt et M. Schiltz.

3. Autres sénateurs: M. Buelens, Mme Dardenne et M. de Donnée.

R. A 16526*Voir:***Document du Sénat:**

1009-1 (1993-1994): Proposition de loi.

INHOUD		SOMMAIRE	
	Blz.		Pages
I. Inleidende uiteenzettingen	3	I. Exposés introductifs	3
II. Algemene bespreking	8	II. Discussion générale	8
III. Artikelsgewijze bespreking	26	III. Discussion des articles	26
1. Artikel 1 (nieuw)	26	1. Article 1 ^{er} (nouveau)	26
a) Amendementen	26	a) Amendements	26
b) Stemmingen	28	b) Votes	28
2. Artikel 2 (art. 1 van het wetsvoorstel)	28	2. Article 2 (art. 1 ^{er} de la proposition de loi)	28
a) Amendementen	28	a) Amendements	28
b) Stemmingen	32	b) Votes	32
3. Artikel 3 (art. 2 van het wetsvoorstel)	32	3. Article 3 (art. 2 de la proposition de loi)	32
a) Amendementen	32	a) Amendements	32
b) Stemmingen	37	b) Votes	37
IV. Stemming over het geheel	37	IV. Vote sur l'ensemble	37
Tekst aangenomen door de Commissie	38	Texte adopté par la commission	38

De Commissie voor de Justitie heeft dit wetsvoorstel besproken tijdens haar vergaderingen van 7 juni, 26 oktober, 22 november en 20 december 1994.

I. INLEIDENDE UITEENZETTINGEN

Een van de indieners van het voorstel onderstreept dat er vandaag, volgens ramingen van de Verenigde Naties, ongeveer 100 miljoen werkzame anti-personenmijnen over de wereld verspreid zijn. De voornaamste getroffen landen zijn Angola, Afghanistan, Cambodja, Somalië, Mozambique, ex-Joegoslavië, Irak, Iran en naar het schijnt Ruanda.

Deze wapens, die door de producenten worden voorgesteld als oorlogswapens, treffen zonder onderscheid, en vooral de burgerbevolking. Bovendien zijn er mijnen zonder enig zelfvernietigingsmechanisme die nog lang na afloop van militaire conflicten hun effecten doen gevoelen.

Hele gebieden en grote oppervlakten vruchtbaar land zijn levensgevaarlijk geworden. Het is verboden ze te betreden, waardoor plaatselijke gemeenschappen ten prooi vallen aan hongersnood en ziekte. Het aantal mijnen dat in sommige gebieden verspreid ligt, maakt de terugkeer van ontheemden vaak onmogelijk en zorgt voor aanzienlijke vertraging bij de wederopbouw na de oorlog.

Het aantal personen die als slachtoffer van anti-personenmijnen een amputatie hebben moeten ondergaan is tekenend voor de omvang van het probleem: in Cambodja 1 persoon op 326; in Angola 1 op 1 400; in Somalië 1 op 1 600 (cijfers van het Internationaal Comité van het Rode Kruis).

De indieners van het voorstel dat is medeondertekend door vertegenwoordigers van alle politieke families, menen dat men niet onverschillig mag blijven ten opzichte van de proliferatie van dit soort wapentuig, dat trouwens erg weinig kost. Een anti-personenmijn kost immers naar het schijnt niet meer dan 6 tot 16 dollar, terwijl de kostprijs voor de opruiming ervan oneindig veel hoger is.

Het voorstel wil artikel 4 van de wet van 3 januari 1933 op de vervaardiging van, de handel in en het dragen van wapens en op de handel in munitie wijzigen.

Doel van deze wijziging is dat de anti-personenmijnen worden uitgesloten van de regeling die een afwijking mogelijk maakt van het verbod om sommige wapens te vervaardigen, te herstellen, te koop aan te bieden, te verkopen, te verspreiden, in te voeren of te vervoeren.

In artikel 1 van het voorstel wordt een definitie gegeven van de anti-personenmijnen. Het gaat om ieder mechanisme of artilleriestuk dat op of onder

La Commission de la Justice a discuté la proposition de loi qui vous est soumise au cours de ses réunions des 7 juin, 26 octobre, 22 novembre et 20 décembre 1994.

I. EXPOSES INTRODUCTIFS

Le premier cosignataire de la proposition souligne que, selon les estimations des Nations unies, il y aurait aujourd'hui 100 millions de mines antipersonnel actives dispersées dans le monde. Les principaux pays touchés sont l'Angola, l'Afghanistan, le Cambodge, la Somalie, le Mozambique, l'ex-Yougoslavie, l'Irak, l'Iran et, semble-t-il, le Rwanda.

Ces armes, présentées par les fabricants comme armes de guerre, frappent de manière aveugle, et surtout les populations civiles. De plus, certaines mines ne sont munies d'aucun mécanisme autodestructeur et leur effet se fait encore sentir longtemps après la fin des conflits militaires.

Des régions entières et de grandes étendues de terre fertile sont devenues des lieux mortels et interdits d'accès, laissant souvent des communautés locales en proie à la famine et à la maladie. Le nombre de mines répandues dans certaines régions empêche souvent le retour des personnes déplacées, comme il cause des retards très importants dans la reconstruction après la guerre.

Le nombre des amputations de victimes de mines antipersonnel peut donner un aperçu de l'étendue du problème: au Cambodge, 1 personne sur 236; en Angola, 1 personne sur 1 400; en Somalie, 1 personne sur 1 600 (chiffres du Comité international de la Croix Rouge)...

Les auteurs de la proposition, à laquelle ont souscrit des représentants de toutes les familles politiques, estiment que l'on ne peut rester indifférent devant la prolifération de ce type d'armement, qui est au demeurant fort peu coûteux. Il semble en effet qu'une mine antipersonnel ne coûte que six à seize dollars, alors que le coût du déminage est infiniment plus élevé.

La proposition tend à modifier l'article 4 de la loi du 3 janvier 1933 relative à la fabrication, au commerce et au port des armes et au commerce des munitions.

Cette modification entraînerait, en ce qui concerne les mines antipersonnel, une exception au régime dérogatoire à l'interdiction de fabriquer, de réparer, d'exposer, de vendre, de distribuer ou d'importer certaines armes.

Une définition des mines antipersonnel est donnée à l'article 1er de la proposition. Il s'agit de tout engin ou pièce d'artillerie placé sur ou sous n'importe quelle

enig oppervlak of in de nabijheid daarvan wordt geplaatst, en ontworpen of aangepast is om te ontploffen of uiteen te spatten door de aanwezigheid of nabijheid van of het contact met een persoon.

Deze definitie is ruim en beoogt niet alleen de klassieke « anti-personenmijnen », maar ook alle valstrik-mijnen of soortgelijke mechanismen die hetzelfde effect teweegbrengen. Het kan onder meer gaan om :

— anti-tank- of anti-voertuigmijnen die zijn afgesteld niet om te exploderen door de druk van het gewicht van een tank of een voertuig, maar bij contact met een persoon;

— « submunitie » (kleine bommen die in een grotere bom worden geplaatst en normaal ontploffen bij contact met de bodem, en die doelbewust zouden zijn afgesteld om niet bij het eerste contact te ontploffen, maar om te worden verspreid en hetzelfde effect te veroorzaken als anti-personenmijnen).

De wijziging van de wet van 1933 die wordt voorgesteld, zal trouwens een rechtstreeks effect hebben op de wet van 1991.

Thans behoren immers alle mijnen zonder onderscheid tot de categorie wapens waarvan de invoer, uitvoer en doorvoer aan een vergunning onderworpen zijn, maar het koninklijk besluit van 8 maart 1993, genomen krachtens de wet van 1991, bepaalt dat de wapens waarvoor een totaal verbod geldt krachtens de wet van 1933 ambtshalve tot de categorie wapens behoren waarvan de invoer, uitvoer en doorvoer ten strengste verboden zijn. In tegenstelling tot de anti-tankmijnen behoren de anti-personenmijnen dus tot deze categorie.

Deze indirecte wijziging van de wet van 1991 en het uitvoeringsbesluit daarvan is interessant, omdat zodoende ook een feitelijk verbod zal gelden voor de invoer, uitvoer en doorvoer van elke technologie die verband houdt met anti-personenmijnen: losse stukken, hulpstukken, apparatuur bestemd voor productie, onderhoudstechniek,...

Ook is erop gewezen dat onze strijdkrachten niet onderworpen zijn aan de bepalingen van de wet van 1933. Artikel 2 van het wetsvoorstel verbiedt voor een periode van vijf jaar het gebruik, de verwerving en het verstrekken van anti-personenmijnen door onze strijdkrachten.

Na die periode van vijf jaar kan dat verbod trouwens bij koninklijk besluit worden verlengd.

Stippen we voorts nog aan dat in het internationaal recht, het gebruik van mijnen wordt gereguleerd door het Verdrag van de Verenigde Naties van 10 oktober 1980 inzake het verbod op of de beperking van het gebruik van bepaalde conventionele wapens die geacht kunnen worden buitensporig leed te veroorzaken of een niet-onderscheidende werking te hebben.

surface ou à proximité de celle-ci, et conçu ou adapté pour exploser ou éclater du simple fait de la présence, de la proximité ou du contact d'une personne.

Cette définition est large, et vise ce que l'on appelle classiquement « mines antipersonnel », mais aussi tous les dispositifs ou pièges qui ont le même effet. Il pourrait notamment s'agir :

— des mines antichar ou antivéhicule qui ont été trafiquées pour exploser non pas sous la pression du poids d'un char ou d'un véhicule, mais au contact d'une personne;

— des « sous-munitions » (qui sont de petites bombes placées dans une bombe plus grosse et explosant normalement en touchant le sol, et qui auraient consciemment été réglées pour ne pas exploser lors du premier contact, mais pour être disséminées et avoir l'effet de mines antipersonnel).

Par ailleurs, la modification de la loi de 1933 qui est proposée aura un effet direct sur la loi de 1991.

En effet, si actuellement les mines, sans distinction, figurent dans la catégorie des armes dont l'importation, l'exportation et le transit sont soumis à licence, l'arrêté royal du 8 mars 1993, pris en vertu de la loi de 1991, précise que les armes totalement prohibées par la loi de 1933 font d'office partie de la catégorie des armes dont l'importation, l'exportation et le transit sont strictement interdits. Les mines antipersonnel, contrairement aux mines antichar, rentreront donc dans cette catégorie.

Cette modification indirecte de la loi de 1991 et de son arrêté d'application est intéressante, parce que seront de fait également interdits l'importation, l'exportation et le transit de toute technologie afférente aux mines antipersonnel: pièces détachées, accessoires, appareillage destiné à la fabrication, technique d'entretien,...

On a d'autre part rappelé que nos forces armées ne sont pas soumises aux dispositions de la loi de 1933. L'article 2 de la proposition de loi interdit, pour une période de cinq ans, l'utilisation, l'acquisition et la délivrance des mines antipersonnel par nos forces armées.

Après cette période de cinq ans, l'interdiction pourra d'autre part être renouvelée par arrêté royal.

Rappelons encore qu'en droit international, l'usage des mines est réglementé par la Convention des Nations Unies du 10 octobre 1980 sur l'interdiction ou la limitation de l'emploi de certaines armes classiques qui peuvent être considérées comme produisant des effets traumatiques excessifs ou comme frappant sans discrimination.

Het tweede Protocol bij dat Verdrag betreft specifiek het verbod op of de beperking van het gebruik van mijnen, valstrikmijnen en andere soortgelijke mechanismen.

Artikel 3 van dit Protocol bepaalt dat het verboden is om offensief, defensief of bij wijze van represaille mijnen te richten tegen de burgerbevolking als zodanig of tegen individuele burgers. Hetzelfde artikel bepaalt dat het niet-onderscheidend gebruik van mijnen verboden is.

Jammer genoeg betreft het Verdrag alleen gewapende internationale conflicten, terwijl mijnen hoofdzakelijk worden gebruikt in burgeroorlogen en interne conflicten (Cambodja, Somalië, Koerdistan, Irak, Nicaragua, ex-Joegoslavië, Ruanda...).

Tot op heden heeft België dit Verdrag nog niet geratificeerd, 40 landen hebben dat wel gedaan. Meer dan de helft van de landen die mijnen produceren zijn geen verdragsluitende partij. Er zijn geen bepalingen van tenuitvoerlegging en controle, die nochtans voor de doeltreffendheid van elk internationaal verdrag van wezenlijk belang zijn.

Ongetwijfeld zijn er regelingen voorgeschreven zoals het vooraf registreren van de plaatsen waar de mijnen liggen, maar dit soort maatregelen lijkt niet erg doeltreffend.

Anti-personenmijnen zijn immers zeer lichte wapens die gemakkelijk op een andere plaats komen te liggen (door wind, sneeuw, regen).

Het tweede Protocol voorziet in geen enkele nauwkeurige aansprakelijkheid wat het opruimen van de mijnen betreft.

Een Conferentie tot herziening van het Verdrag zal op verzoek van Frankrijk plaatsvinden in 1995. Om stemrecht te hebben op die Conferentie, zou België het Verdrag zo snel mogelijk moeten ratificeren.

Een voorstel van resolutie betreffende deze aangelegenheid moet onverwijld worden onderzocht in de Commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen van de Senaat.

*
* *

De andere indiener voegt eraan toe dat, nadat een document was verspreid van de vereniging « Handicap International » met als opschrift « De oorlog van de lafaards — mijnen in Iraaks Koerdistan », zij vele reacties heeft gekregen van parlementsleden die bereid waren een initiatief te steunen om de vervaardiging van anti-personenmijnen in België te verbieden.

Dat doel is trouwens vanzelf verwezenlijkt geworden, aangezien de P.R.B.-fabriek te Matagne-la-Petite waar dit soort mijnen werd vervaardigd, haar deuren heeft gesloten.

Le protocole II annexé à la Convention concerne spécifiquement l'interdiction ou la limitation de l'emploi des mines, pièges et autres dispositifs.

L'article 3 de ce protocole précise qu'il est interdit de diriger les mines contre la population civile en général ou contre des civils individuellement, que ce soit à titre offensif, définitif ou de représailles. Le même article précise que l'emploi sans discrimination de mines est interdit.

Malheureusement, la Convention ne couvre que les conflits armés internationaux, alors que les mines sont essentiellement utilisées dans des guerres civiles et des conflits internes (Cambodge, Somalie, Kurdistan, Irak, Nicaragua, ex-Yougoslavie, Rwanda...).

A ce jour, la Belgique n'a pas encore ratifié cette Convention, qui l'a été par 40 pays. Plus de la moitié des pays producteurs de mines ne sont pas partie au traité. Il n'existe pas de dispositions de mise en œuvre et de contrôle, qui sont pourtant d'une importance capitale pour rendre tout traité international véritablement efficace.

Sans doute a-t-on prescrit des mécanismes tels que l'enregistrement préalable de l'emplacement des mines, mais ce type de mesures ne paraît guère efficace.

En effet, les mines antipersonnel sont des armes très légères, dont la position se modifie géographiquement très facilement (pluie, neige, vent).

Le protocole II n'établit aucune responsabilité précise en ce qui concerne le déminage.

Une conférence de révision de la Convention aura lieu en 1995, à la demande de la France. Pour y participer avec voix délibérative, la Belgique devrait ratifier la Convention le plus vite possible.

Une proposition de résolution relative à cette question doit être examinée incessamment en Commission des Relations extérieures du Sénat.

*
* *

L'autre cosignataire ajoute qu'à la suite de la diffusion d'un document émanant de l'association « Handicap international » et intitulé « La guerre des lâches — les mines au Kurdistan irakien », elle a reçu de très nombreuses réponses de parlementaires disposés à soutenir une initiative en vue d'interdire la fabrication des mines antipersonnel en Belgique.

Cet objectif s'est d'ailleurs réalisé par la force des choses, puisque l'usine P.R.B. a fermé ses portes, notamment en son siège de Matagne-la-Petite où l'on fabriquait ce type de mines.

Het is belangrijk dat België in dat verband een symbolische daad stelt en dat het onverwijld het voormelde Verdrag ratificeert.

De uiterste datum van 30 juni 1994 werd zoëven genoemd, terwijl de minister van Buitenlandse Zaken de maand oktober 1994 voor ogen had. Spoed is dus gewenst omdat, indien België het Verdrag niet binnen de gestelde termijnen zou ratificeren, het niet met stemrecht kan deelnemen aan de herzieningsconferentie.

Er moet dringend worden opgetreden, eerst om menselijke redenen, wegens de enorme verwoestingen die door anti-personenmijnen worden veroorzaakt. De literatuur waarin de verdiensten van dit soort mijnen (o.m. met schokgolfeffect) worden aangeprezen, zegt trouwens duidelijk dat het doel is de slachtoffers te verminken en dat tactische research heeft aangetoond dat het beter is de vijand te verwonden dan hem te doden. Een gewonde heeft immers medische verzorging nodig, overbrenging en evacuatie achter de linies. Bovendien werkt een gewonde op het moreel van zijn strijdmakkers...

Een tweede aspect is dat de mijnen zowat overal zijn verspreid (ongeveer 100 miljoen stuks, waaraan er nog eens 100 miljoen moeten worden toegevoegd die in de opslagplaatsen van de producerende landen liggen), wat tot gevolg heeft dat hele gebieden verlaten en onvruchtbaar zijn geworden omdat de bevolking er zich niet meer opnieuw kan vestigen.

Wellicht moet een amendement worden ingediend betreffende de reclame voor anti-personenmijnen. Zo'n reclameboodschap is bij voorbeeld verschenen in de agenda 1992 van de N.A.V.O., waarin de produkten worden aangeprezen van de firma Valsela te Brecchia in Italië, die dit soort wapentuig produceert.

*
* *

De rapporteur verklaart dat het Verdrag van de Verenigde Naties van 10 oktober 1980 inzake het verbod op of de beperking van het gebruik van bepaalde conventionele wapens die geacht kunnen worden buitensporig leed te veroorzaken of een niet-onderscheidende werking te hebben, waarnaar het onderhavige wetsvoorstel refereert, verre van perfect is. Het bevat tal van anomalieën, alsook een weinig effectieve sanctieprocedure. Sommige landen nemen het dan ook niet al te nauw met de naleving van dit verdrag. Vandaar dat in 1995 een Conferentie tot herziening zal plaatshebben waaraan België slechts mag deelnemen indien het het bovenvermelde verdrag heeft geratificeerd. Het voorliggende wetsvoorstel heeft tot doel deze ratificatie te bespoedigen.

Voorts dringt hij er bij de minister van Landsverdediging op aan om met het oog op deze herzienings-

Il est important que la Belgique pose un acte symbolique à ce sujet, et qu'elle ratifie sans retard la Convention qui vient d'être évoquée.

La date ultime du 30 juin 1994 vient d'être mentionnée, alors que le ministre des Affaires étrangères avait évoqué le mois d'octobre 1994. Il faudra donc faire diligence, car la Belgique risquerait, à défaut de ratification dans les délais, de ne pas pouvoir participer avec voix délibérative à la conférence de révision.

Il est urgent d'agir, tout d'abord sur le plan humain, en raison des dégâts énormes causés par les mines antipersonnel. La littérature, qui vante les mérites de ce type de mines (à effet de souffle, notamment) précise d'ailleurs clairement que le but est de handicaper les victimes, et que les recherches tactiques ont prouvé qu'il vaut mieux blesser l'ennemi que le tuer. En effet, un homme blessé requiert des soins médicaux, un transfert, une évacuation vers l'arrière. De plus, une personne blessée a un impact déprimant sur ses camarades de combat...

Un second aspect de la question est que les mines sont dispersées un peu partout (à raison d'environ 100 millions, auxquels il faut ajouter 100 autres millions en réserve dans les silos des pays producteurs), ce qui a pour effet l'évacuation et la stérilisation de territoires entiers car les populations ne peuvent s'y réinstaller.

Peut-être un amendement devrait-il être déposé en ce qui concerne la publicité faite pour les mines antipersonnel. Ainsi, une publicité de ce type avait paru dans l'agenda 1992 de l'O.T.A.N., vantant la production de la société Valsela de Brecchia en Italie, qui fabrique ce type d'armes.

*
* *

Selon le rapporteur, la Convention des Nations unies du 10 octobre 1980 sur l'interdiction ou la limitation de l'emploi de certaines armes classiques qui peuvent être considérées comme produisant des effets dramatiques excessifs ou comme frappant sans discrimination, à laquelle se réfère la proposition de loi à l'examen, est loin d'être parfaite. Elle contient de nombreuses anomalies, de même qu'une procédure peu efficace en matière de sanction. Certains pays en prennent donc à leur aise avec cette Convention. C'est la raison pour laquelle se tiendra, en 1995, une conférence à laquelle la Belgique ne pourra participer que si elle a ratifié la convention susvisée. La proposition à l'examen a pour but d'accélérer cette ratification.

Il demande également au ministre de la Défense nationale d'œuvrer à un consensus sur le plan euro-

conferentie een consensus op Europees vlak te bewerkstelligen. Dat is geen gemakkelijke opdracht omdat belangrijke wapenproducenten, gespecialiseerd in de aanmaak van mijnen, hun thuisbasis in Europa hebben (bij voorbeeld Italië). Indien deze eensgezindheid niet haalbaar blijkt, moet België op de herzieningsconferentie alleszins het voortouw nemen.

*
* *

Volgens de minister van Landsverdediging verdient het onderhavige wetsvoorstel alle lof omdat het ernaar streeft het leed te voorkomen dat het in het wilde weg leggen van anti-personen- en valstrikmijnen voornamelijk in derde-wereldlanden veroorzaakt.

Het voorstel bevat echter nog enkele onvolkomenheden en zou dus op bepaalde punten moeten worden bijgeschaafd. Terecht is erop gewezen dat met betrekking tot deze materie op Europees vlak binnen de W.E.U. en de N.A.V.O. een consensus moet worden nagestreefd. Zo niet dreigt het effect van dit voorstel minimaal te zijn.

België geniet op het vlak van de mijnenbestrijding te land en ter zee een uitstekende reputatie (*cf.* het opleidingscentrum van de Zeemacht te Oostende en haar succesvolle operatie in de Perzische Golf).

Welke gevolgen zou het wetsvoorstel hebben voor de operationaliteit van de Belgische strijdkrachten?

Het Belgisch leger beschikt nog steeds over een voorraad mijnen. Het ministerie van Landsverdediging zou er zich toe kunnen verbinden overtollige mijnen niet door te verkopen. Dat is een morele keuze waarmee het Belgisch leger zich financiële beperkingen oplegt. De aankoop en het gebruik van de door het wetsvoorstel bedoelde mijnen mag de strijdkrachten echter niet worden ontzegd. Een dergelijke maatregel zou België binnen de N.A.V.O. isoleren. Tevens zou ons land zijn militaire verbintenissen niet naleven. Er mag niet uit het oog worden verloren dat mijnen een defensief wapen zijn waarvoor nog steeds een rol is weggelegd in het operationeel concept van de N.A.V.O. Zo staat België in voor de verdediging van bepaalde gebieden hetgeen onder meer het leggen van mijnen impliceert. België zou in zijn taak tekortschieten als het bewust geen mijnen zou gebruiken.

Op dit vlak kan dan ook geen vergelijking worden gemaakt tussen de strijdkrachten van de N.A.V.O. enerzijds en allerhande militieën, paramilitaire bewegingen en guerrilla-organisaties in derde-wereldlanden anderzijds die de mijnen in het wilde weg rondstrooien zonder de mijnevelden in kaart te brengen. Deze tactiek veroorzaakt onnoemelijk veel leed, maar kan niet worden vergeleken met het

péen en vue de cette conférence de révision. Ce n'est pas une tâche facile, car d'importants fabricants d'armes spécialisés dans la production de mines, sont implantés en Europe (notamment en Italie). Si cette unanimité s'avère impossible, il faut en tout cas que la Belgique prenne l'initiative à la conférence de révision.

*
* *

Selon le ministre de la Défense nationale, la proposition de loi à l'examen mérite tous les éloges, parce qu'elle a pour but de prévenir les souffrances provoquées par la pose anarchique de mines antipersonnel et de pièges, principalement dans les pays du tiers monde.

La proposition présente toutefois encore quelques imperfections et elle devrait donc être adaptée sur certains points. On a fait remarquer à juste titre qu'en cette matière, il convenait de rechercher un consensus sur le plan européen au sein de l'U.E.O. et de l'O.T.A.N., sans quoi l'effet de la proposition risque d'être minime.

La Belgique jouit d'une excellence réputation sur le plan du déminage terrestre et maritime (*cf.* le centre de formation de la force navale à Ostende et son opération réussie dans le golfe Persique).

Quelles conséquences la proposition de loi aurait-elle sur la capacité opérationnelle des forces armées belges?

L'armée belge dispose toujours d'un stock de mines. Le Ministère de la Défense nationale pourrait s'engager à ne pas vendre ses surplus. C'est là un choix moral par lequel l'armée belge s'impose des sacrifices financiers. On ne peut toutefois interdire aux forces armées d'acheter et d'employer les mines visées dans la proposition de loi. Une telle mesure nous isolerait au sein de l'O.T.A.N. De plus, notre pays ne respecterait pas ses engagements militaires. Il ne faut pas oublier que les mines sont une arme défensive et ont encore un rôle à jouer dans le concept opérationnel des l'O.T.A.N. La Belgique doit assumer la défense de certains territoires, ce qui implique notamment de poser des mines. Elle faillirait à sa tâche si elle s'abstenait délibérément d'employer des mines.

De ce point de vue, il n'y a donc pas de comparaison possible entre les forces de l'O.T.A.N., d'une part, et les divers mouvements paramilitaires, milices et organisations de guérilla des pays du tiers monde, d'autre part, qui répandent des mines un peu partout sans dresser de cartographie. Cette tactique provoque des souffrances considérables, mais elle ne saurait se comparer à l'emploi des mines dans le cadre de

gebruik van mijnen in N.A.V.O.-verband dat aan strikte regels onderworpen is (met betrekking tot bij voorbeeld de plaats van het mijnenveld, de operationele duur, enz.).

Gelet op het voorgaande wenst de minister de Commissie enkele amendementen voor te leggen zonder te willen tornen aan het hoofddoel van de indieners van het wetsvoorstel, met name vermijden dat overtollige mijnen in verkeerde handen zouden terechtkomen. Dit impliceert dat deze mijnen zouden worden vernietigd, onverminderd de noodzaak voor het Belgisch leger om nieuwsoortige mijnen aan te kopen.

Spreker staat huiverig tegenover voorstellen om de Belgische strijdkrachten beperkingen op te leggen inzake het gebruik van mijnen. Men mag niet vergeten dat Belgische troepen actief in het buitenland optreden en ter beveiliging van hun opdracht mijnen moeten kunnen leggen om onverhoedse aanvallen af te slaan.

Het misbruik van mijnen moet echter in elk geval worden bestreden.

De minister pleit derhalve voor enige nuancering waarbij de verkoop van mijnen door het Belgisch leger zou worden verboden, ondanks het daaruit voortvloeiende financieel verlies, terwijl het gebruik ervan als verdedigingswapen tot de mogelijkheden moet blijven behoren.

Voorts moet worden aangestipt dat de mijnen op technisch vlak voortdurend worden geperfectioneerd waardoor een betere controle op het gebruik ervan mogelijk wordt.

II. ALGEMENE BESPREKING

Een lid is de mening toegedaan dat de goedkeuring van dit wetsvoorstel een symbolische daad zou uitmaken waarmee België de andere staten een niet mis te verstaan signaal toestuurt. Hij pleit dan ook voor een scherp standpunt tegen de verwerving, het gebruik en de verkoop van anti-personenmijnen en valstrikmijnen.

Hij meent uit de uiteenzetting van de minister te kunnen afleiden dat deze principieel niet tegen het gebruik van anti-personenmijnen gekant is, bij voorbeeld om soldaten te waarschuwen tegen een verrassingsaanval.

Spreker verzet zich tegen deze zienswijze omdat het doel de middelen niet heiligt. Er bestaan elektronische alarmsystemen om indringers in een bepaald gebied te detecteren en hen dat ook te laten weten via sirenes, schijnwerpers, enz., zonder hen te verwonden. De anti-personenmijn heeft daarentegen juist tot doel een vijand of indringer bij verrassing te verminken of te doden.

l'O.T.A.N., lequel est soumis à des règles strictes (quant à l'emplacement des champs, la durée opérationnelle, etc.).

Compte tenu de ce qui précède, le ministre voudrait présenter quelques amendements à la commission, sans toutefois toucher à l'objectif premier des auteurs de la proposition de loi, à savoir éviter que les mines en surnombre ne tombent dans de mauvaises mains. Cela implique qu'elles soient détruites, sans préjudice de la nécessité, pour l'armée belge, d'acheter de nouveaux types de mines.

L'intervenant est réticent à l'égard de propositions tendant à imposer des restrictions à l'armée belge dans l'utilisation des mines. Il ne faut pas oublier que des troupes belges sont engagées sur le terrain à l'étranger et que, pour assurer leur mission, elles doivent pouvoir poser de mines afin de déjouer les attaques-surprises.

Il faut en tout cas combattre l'emploi abusif des mines.

Le ministre préconise donc que l'on nuance quelque peu les choses : la vente de mines par l'armée belge serait interdite, en dépit de la perte financière que cela entraînerait, tandis que l'emploi de mines comme arme défensive devrait rester possible.

D'autre part, il est à noter que l'on perfectionne constamment les mines sur le plan technique, ce qui permet de mieux en contrôler l'utilisation.

II. DISCUSSION GENERALE

Un membre estime que l'adoption de la proposition de loi à l'examen constituerait un acte symbolique par lequel la Belgique enverrait aux autres Etats un signal clair et sans équivoque. Il plaide, dès lors, pour que la Belgique se prononce catégoriquement contre l'acquisition, l'emploi et la vente de mines anti-personnel et de pièges.

Il croit pouvoir déduire de l'exposé du ministre que celui-ci n'est pas opposé au principe de l'emploi de mines anti-personnel, notamment pour que les soldats puissent être prévenus en cas d'attaque-surprise.

L'intervenant ne partage pas ce point de vue. Il estime que la fin ne justifie pas les moyens. Il existe des systèmes d'alarme électroniques permettant de détecter les intrus dans une zone déterminée et de leur faire savoir sans les blesser par le biais de sirènes, de projecteurs, etc., que leur présence est connue. La mine anti-personnel, par contre, vise précisément à blesser ou à tuer l'ennemi ou l'intrus par surprise.

Interveniënt leidt uit het voorstel af dat, wanneer de verkoop, het gebruik en de aankoop van anti-personenmijnen verboden is, er de bestaande reserves in België geen ander lot beschoren kan zijn dan de vernietiging. Het spreekt vanzelf dat dit binnen de N.A.V.O. een schokeffect zal teweegbrengen. Een ander gevolg zou zijn dat er in België voor deze wapens ook geen publiciteit meer mag worden gemaakt.

Met betrekking tot het argument dat een mijn wordt gelegd om indringers onverhoeds te verwonden, stelt de minister dat mijnenvelden moeten worden gemerkt om eventuele indringers af te schrikken. Het feit dat dit voorschrift in derde-wereldlanden niet wordt nageleefd, mag geen aanleiding zijn om het gecontroleerd gebruik van mijnen in het kader van de N.A.V.O.-verdedigingsstrategie te veroordelen. Doet men dat wel, dan kan een analoog wetsvoorstel worden ingediend met betrekking tot het hele wapenarsenaal, van kleine vuurwapens tot atoombommen.

Het botweg verbieden van anti-personenmijnen schaadt de slagkracht van de Belgische strijdkrachten en verhindert de ontminningstroepen hun alom gewaardeerde deskundigheid op peil te houden. Zij moeten bijgevolg in de gelegenheid worden gesteld deel te nemen aan grootscheepse manoeuvres waarbij mijnen in het kader van een defensieve tactiek worden gebruikt.

Een van de indieners onderschrijft het onderscheid dat de minister heeft gemaakt naar gelang de mijnen al dan niet gecontroleerd worden gebruikt.

Zij herinnert er echter aan dat er verschillende soorten springtuigen bestaan, waaronder de anti-personenmijnen en de valstrikmijnen, die ook wel eens de wapens van de armen worden genoemd.

De anti-personenmijn is een klein, moeilijk te detecteren wapen dat tot doel heeft zowel soldaten als burgers bij verrassing te verwonden of te doden. Het beantwoordt aldus aan de omschrijving die voorkomt in het Verdrag van de Verenigde Naties van 10 oktober 1980 dat handelt over conventionele wapens die geacht kunnen worden buitensporig leed te veroorzaken of een niet-onderscheidende werking te hebben.

Spreekster staat uiterst huiverachtig ten opzichte van de verklaring van de minister dat de trefkracht van de mijnen door de technologische evolutie wordt geoptimaliseerd. Zo zouden zij door het gebruik van bepaalde materialen bij voorbeeld niet meer kunnen worden opgespoord. Onder meer om die reden werd in de internationale pers (b.v. *Le Monde Diplomatique*) op een internationale regelgeving aangedrongen.

L'intervenant déduit de la proposition que, si l'on interdit la vente, l'emploi et l'achat de mines anti-personnel, la seule chose à faire est de détruire les réserves de ces armes qui existent en Belgique. Il va de soi que cela provoquerait une onde de choc au sein de l'O.T.A.N. Ces armes ne pourraient plus non plus faire l'objet de publicité en Belgique.

Concernant l'argument selon lequel les mines sont posées pour blesser par surprise d'éventuels intrus, le ministre déclare que les champs de mines doivent être marqués pour dissuader des intrus éventuels. Le fait que cette obligation ne soit pas respectée dans les pays du tiers monde n'est pas une raison suffisante pour condamner l'emploi contrôlé de mines dans le cadre de la stratégie de défense de l'O.T.A.N. Si l'on condamne légalement l'emploi des mines, alors on peut envisager de faire de même en ce qui concerne l'ensemble de l'arsenal, c'est-à-dire des petites armes à feu aux bombes atomiques, et déposer une proposition de loi analogue à celle qui est à l'examen.

L'interdiction pure et simple des mines nuirait à la force combative de l'armée belge et empêcherait les troupes de déminage de maintenir leur niveau de compétence qui est universellement apprécié. Ces troupes doivent avoir la possibilité de participer à des manœuvres à grande échelle, dans le cadre desquelles l'usage des mines fait partie d'une tactique défensive.

L'un des auteurs souscrit à la distinction faite par le ministre entre les mines employées de manière contrôlée et les autres.

Elle rappelle, toutefois, qu'il existe différentes sortes d'engins explosifs, dont les mines antipersonnel et les pièges, que l'on appelle parfois les armes des pauvres.

La mine antipersonnel est une arme petite, difficile à détecter, qui a pour but de blesser ou de tuer par surprise les soldats comme les civils. Elle correspond, dès lors, à la définition de la conventions des Nations unies du 10 octobre 1980 sur l'interdiction ou la limitation de l'emploi de certaines armes classiques qui peuvent être considérées comme produisant des effets traumatiques excessifs ou comme frappant sans discrimination.

L'intervenante est particulièrement choquée par la déclaration du ministre selon laquelle l'efficacité des mines est optimisée par l'évolution technique. L'on pourrait arriver, grâce à l'utilisation de certains matériaux, à ce qu'elles ne puissent, par exemple, plus être détectées. C'est l'une des raisons pour lesquelles la presse internationale (et, notamment, le *Monde diplomatique*) a insisté pour que l'on adopte une réglementation internationale en la matière.

De opmerking van de minister dat er geen vergelijking mogelijk is tussen het gereguleerd gebruik van mijnen in het kader van de N.A.V.O.-strategie en het ongecontroleerd gebruik van deze wapens door irreguliere militaire eenheden in de Derde Wereld, loopt mank omdat het in de eerste plaats wapenproducenten uit de geïndustrialiseerde wereld zijn, die baat hebben bij de export van mijnen naar de ontwikkelingslanden. De produktie, alsook de overdracht van technologie, zou aan banden moeten worden gelegd.

De vrees van de minister dat het wetsvoorstel het hoge bekwaamheidsniveau van de Belgische strijdkrachten in het gedrang zou brengen, wordt opgevangen door het voorgestelde artikel 22, vijfde lid, van de wapenwet van 3 januari 1933, luidende:

« Het bovenvermelde verbod (op het gebruik, de verwerving en het verstrekken van anti-personenmijnen, valstrikmijnen of soortgelijke mechanismen) heeft geen betrekking op het gebruik, het verwerven of het verstrekken van deze wapens in het kader van de opleiding of bijscholing van specialisten die deelnemen aan operaties die ten doel hebben de gevaren te beperken in gebieden waar mijnen liggen, die mijnen op te ruimen of onschadelijk te maken. »

Spreekster besluit dat de financiële repercussies van het gebruik van mijnen enorm zijn. Het opsporen en onschadelijk maken van een mijn die enkele dollars kost, vergt een investering van 1 000 dollar. Het menselijk leed ligt onnoemelijk veel hoger. De kostprijs in mensenlevens bedraagt één ontmijner per 5 000 gedetecteerde mijnen. Als men weet dat er nog 100 miljoen mijnen verspreid liggen...

Interveniënt wenst ten slotte te vernemen hoeveel en welke soorten mijnen het Belgisch leger momenteel in voorraad heeft. Zij is van oordeel dat deze stocks moeten worden vernietigd.

De rapporteur is het met de minister eens dat het een gewaagde onderneming is wapens tegen elkaar af te wegen. Zij hebben per definitie een vernietigende kracht die naar gelang van de omstandigheden kan worden gedifferentieerd.

Met betrekking tot de anti-personenmijnen wenst hij nog drie punten te beklemtonen.

In de eerste plaats mag niet over het hoofd worden gezien dat mijnen hun destructieve kracht behouden nadat de oorlogssituatie opgehouden heeft te bestaan. Wegens hun anonimiteit en hun verraderlijkheid worden ze dan ook als een laf wapen beschouwd.

La remarque du ministre selon laquelle il n'y a aucune comparaison possible entre l'emploi réglementé d'une mine dans le cadre de la stratégie de l'O.T.A.N. et l'emploi incontrôlé de ces armes par des unités militaires irrégulières dans des pays du tiers monde ne tient pas, parce que ce sont surtout les producteurs d'armes du monde industrialisé qui tirent profit de l'exportation de mines vers les pays en voie de développement. Il conviendrait de limiter la production des armes en question et le transfert de techniques.

Quant à la crainte du ministre de voir la loi proposée mettre en péril le haut niveau de compétence des forces armées belges, il y est répondu par la proposition d'insérer, à l'article 22 de la loi du 3 janvier 1933 sur les armes, un cinquième alinéa libellé comme suit:

« L'interdiction qui précède (relative à l'utilisation, à l'acquisition et à la délivrance de mines anti-personnel, de pièges ou de dispositifs de même nature) ne concerne par l'utilisation, l'acquisition ou la délivrance de ces armes aux fins de contribuer à la formation ou d'entretenir les connaissances de spécialistes participant à des opérations de minimisation des risques en zones minées, de déminage, ou de destruction effective de ces armes. »

L'intervenante conclut en disant que les conséquences financières de l'emploi de mines sont énormes. La détection et la neutralisation d'une mine qui coûte quelques dollars demande un investissement de 1 000 dollars. Quant aux souffrances humaines qui en résultent, elles sont extrêmement lourdes. Le coût en vies humaines est de un démineur pour 5 000 mines détectées. Alors, quand on sait qu'il y a encore quelque 100 millions de mines dispersées de par le monde...

L'intervenante aimerait savoir, enfin, combien de mines l'armée belge a actuellement en stock et de quels types sont ces mines. Elle estime que ces stocks devraient être détruits.

Le rapporteur partage l'avis du ministre selon lequel il est difficile de comparer les armes entre elles. Elles ont, par définition, une force destructrice que l'on peut faire varier selon les circonstances.

En ce qui concerne les mines antipersonnel, il aimerait encore souligner trois points.

Premièrement, il ne faut pas oublier que les mines gardent leur force destructrice après la cessation de l'état de guerre. C'est pourquoi elles sont considérées comme des armes sournoises en raison de leur caractère anonyme et perfide.

Ten tweede impliceert de opmerking van de minister dat de Belgische mijnen nooit zullen worden misbruikt, dat hierop een strikte controle wordt uitgeoefend. Het bewijs dat er hier iets aan schort, blijkt uit het feit dat in België geproduceerde anti-personenmijnen nog in grote getale en zonder enige controle worden gebruikt in de Angolese burgeroorlog.

Ten derde hebben de wapenproducenten deze springtuigen dermate geperfectioneerd dat alleen zij nog in staat zijn ze op te sporen. De Zuidafrikaanse onderneming Mechem maakt hiervoor openlijk reclame.

Spreeker is de mening toegedaan dat deze evolutie moet worden afgeremd. Hij pleit er dan ook voor het verbod op de handel en het gebruik van anti-personenmijnen aan zo weinig mogelijk restricties te onderwerpen.

Een ander lid weigert om principiële redenen een debat aan te gaan over de vraag of het ene wapen ethisch meer verantwoord is dan het andere. Dit wetsvoorstel heeft specifiek betrekking op de anti-personen- en valstrikmijnen omdat deze wapens in tegenstelling tot ander wapentuig ongecontroleerd verborgen blijven en na het ophouden van de oorlogstoestand slachtoffers blijven maken. De opmerking dat er een onderscheid bestaat naar gelang anti-personenmijnen worden gebruikt in het kader van de N.A.V.O. dan wel door irreguliere strijdkrachten in een derde-wereldland doet niet ter zake.

Spreekster beseft dat het ideaal van vrede op aarde momenteel niet haalbaar is, alsook dat Belgische troepen efficiënt in het buitenland moeten kunnen optreden (b.v. in V.N.- of N.A.V.O.-verband).

Zij heeft begrip voor de reserves van de minister, maar ze wenst niet dat afbreuk wordt gedaan aan de doelstelling van het wetsvoorstel dat door een brede politieke meerderheid wordt gedragen.

Een volgende interveniënt heeft eveneens begrip voor de houding van de minister van Landsverdediging. Enerzijds staat deze in voor het goed beheer van zijn departement, hetgeen impliceert dat hij erover dient te waken dat België zijn verplichtingen tegenover de W.E.U. en de N.A.V.O. nakomt. Anderzijds staat hij niet ongevoelig ten opzichte van het moreel aspect van de problematiek. De vredeswil van de minister staat buiten kijf, getuige daarvan zijn inzet bij de deelneming van Belgische troepen aan internationale vredesopdrachten onder de auspiciën van de V.N.

Wanneer men het onderhavige voorstel onderzoekt vanuit het oogpunt van de rechten van de mens, botst

Deuxièmement, la remarque du ministre signifierait que les mines belges ne seront jamais utilisées abusivement et qu'elles sont soumises à un contrôle strict. C'est, bien sûr, un vœux pieux, comme il montre le fait que l'on utilise encore un grand nombre de mines antipersonnel produites en Belgique dans la guerre civile angolaise, et ce, sans le moindre contrôle.

Troisièmement, les producteurs ont à ce point perfectionné ces engins explosifs qu'ils sont pratiquement les seuls encore à pouvoir les détecter. L'entreprise sud-africaine Mechem l'indique ouvertement dans sa publicité.

L'intervenant estime qu'il faut freiner cette évolution. C'est pourquoi il préconise que l'on prévoie le moins possible de limites à l'interdiction commerce dont on frapperait l'usage des mines antipersonnel.

Une autre commissaire refuse, pour des raisons de principe, d'engager un débat sur la question de savoir si l'usage d'une arme donnée est plus acceptable du point de vue éthique, que celui d'une autre. La proposition de loi en discussion concerne spécifiquement les mines et pièges antipersonnel, parce que, contrairement à d'autres, ces armes-ci restent dissimulées sans aucun contrôle et continuent à faire des victimes après la cessation de l'état de guerre. La remarque selon laquelle il faut faire une distinction entre les mines antipersonnel qui sont utilisées dans le cadre de l'O.T.A.N. et celles qui sont utilisées par des forces armées irrégulières dans un pays du tiers monde n'est pas pertinente.

L'intervenante se rend compte que l'idéal de la paix sur terre est irréalisable pour l'heure et que des troupes belges doivent pouvoir intervenir efficacement à l'étranger (par exemple dans le cadre des opérations de l'O.N.U. ou de l'O.T.A.N.).

Elle peut comprendre les réserves du ministre, mais ne veut pas que l'on porte atteinte à l'objet de la proposition de loi, qui est soutenue par une large majorité politique.

L'intervenant suivant dit comprendre également l'attitude du ministre de la Défense nationale, qui est responsable de la bonne gestion de son département, ce qui implique qu'il doit veiller à ce que la Belgique respecte ses engagements à l'égard de l'U.E.O. et de l'O.T.A.N., et qui n'est pas insensible à l'aspect moral du problème. La volonté de paix du ministre ne fait aucun doute, comme en témoignent les efforts qu'il déploie pour que des troupes belges participent à des missions de paix internationales sous les auspices de l'O.N.U.

Lorsque l'on examine la proposition en discussion sous l'angle des droits de l'homme, l'on achoppe dès

men dus op een conflict tussen enerzijds administratief-technische elementen en anderzijds het moreel aspect.

Spreeker is de mening toegedaan dat het Parlement met dit wetsvoorstel een politiek signaal moet uitzenden dat het gebruik van anti-personenmijnen niet langer kan worden getolereerd. Een dergelijke houding werd vroeger reeds aangenomen met betrekking tot het netelige dossier inzake de verkoop en de doorvoer van wapens. De minister van Buitenlandse Handel bevond zich destijds ook in een delicate positie omdat hij een standpunt moest verdedigen dat hij misschien persoonlijk niet deelde. Tevens is het van belang dat het debat niet alleen op het federale, maar ook op het Europese en het internationale niveau wordt gevoerd.

De opmerking van de minister dat België ertoe gehouden is verdragsverplichtingen ten opzichte van de W.E.U. en de N.A.V.O. te respecteren, mag de vertegenwoordigers van de Belgische federale Kamers in de parlementaire Assemblées van de voornoemde organisaties er niet van weerhouden de problematiek inzake het gebruik van anti-personenmijnen daar ter sprake te brengen. Aldus kan worden gepoogd een internationale consensus te bereiken over het in het onderhavige wetsvoorstel vervatte verbod op het gebruik, de verwerving en het verstrekken van dit wapentuig.

Een van de medeondertekenaars van het voorstel, zelf gewezen minister van Landsverdediging, verklaart het onderhavige wetsvoorstel volledig te onderschrijven. Hij wenst echter van de minister te vernemen of de in artikel 2 opgenomen bepaling wel verenigbaar is met België's internationale verplichtingen. Anti-personenmijnen maken immers nog steeds deel uit van het wapenarsenaal van de N.A.V.O. en het Eurokorps. Spreeker interpreteert artikel 2 dan ook in die zin dat België zich niet van zijn voorraad anti-personenmijnen hoeft te ontdoen. Aldus kan ons land gedurende de komende vijf jaren zijn verbintenissen honoreren indien het in W.E.U.- of in N.A.V.O.-verband in een conflict zou worden betrokken.

Na afloop van de voormelde termijn van vijf jaar kan worden nagegaan of er op internationaal vlak een consensus is bereikt om de produktie en het gebruik van anti-personenmijnen te verbieden. Dit belooft een moeilijk proces te worden. Het zal immers niet makkelijk zijn een wapen te bannen dat zijn effectiviteit heeft bewezen.

Hij wenst dan ook enige toelichting bij de contradictie die hij meent te bespeuren tussen artikel 2 van het voorstel en de verdragsrechtelijke verplichtingen van België.

Een ander lid steunt dit wetsvoorstel volkomen. Hij is de mening toegedaan dat het verbod op de

lors inmanquablement à une contradiction entre certains éléments administratifs et techniques et l'aspect moral.

L'intervenant considère qu'en votant cette proposition de loi, le Parlement doit envoyer un signal politique indiquant que l'usage de mines antipersonnel est devenu intolérable. Une attitude similaire a déjà été adoptée antérieurement à propos du dossier épineux de la vente et du transit d'armes. A l'époque, le ministre du Commerce extérieur se trouvait, lui aussi, dans une position délicate, parce qu'il avait à défendre un point de vue qu'il ne partageait peut-être pas personnellement. Il importe également que le débat soit mené, non seulement au niveau fédéral, mais aussi à l'échelle européenne et internationale.

La remarque du ministre selon laquelle la Belgique est tenue de respecter ses obligations contractuelles à l'égard de l'U.E.O. et de l'O.T.A.N. ne peut pas empêcher les représentants des Chambres fédérales belges au sein des assemblées parlementaires des organisations susvisées d'y aborder le problème de l'usage des mines antipersonnel. On peut ainsi tenter d'atteindre un consensus international concernant l'interdiction de l'usage, de l'acquisition et de la fourniture de cet armement, que prévoit la proposition de loi en discussion.

L'un de ses cosignataires, qui est lui-même ancien ministre de la Défense nationale, déclare y souscrire entièrement. Il souhaite toutefois que le ministre lui dise si la disposition figurant à l'article 2 est compatible avec les obligations internationales de la Belgique. En effet, les mines antipersonnel font toujours partie de l'arsenal de l'O.T.A.N. et de l'Eurocorps. L'intervenant interprète, dès lors, l'article 2 en ce sens que la Belgique n'est pas tenue de se défaire de son stock de mines antipersonnel. Notre pays pourra ainsi honorer ses obligations au cours des cinq prochaines années au cas où il serait engagé dans un conflit dans le cadre des opérations de l'U.E.O. ou de l'O.T.A.N.

A l'issue du délai susvisé de cinq années, on pourra examiner si un consensus est intervenu à l'échelon international pour interdire la production et l'usage des mines antipersonnel. Ce processus promet d'être difficile, car il ne sera pas aisé de proscrire une arme qui a prouvé son efficacité.

C'est pourquoi il souhaite obtenir quelques éclaircissements concernant la contradiction qu'il croit déceler entre l'article 2 de la proposition et les obligations contractuelles de la Belgique.

Un autre membre appuie entièrement la proposition de loi. Il estime que l'interdiction de la produc-

produktie, de handel en het gebruik van anti-personenmijnen zo scherp mogelijk moet worden geformuleerd.

Spreker verheugt zich over het ministeriële standpunt dat België zijn voorraad mijnen niet aan andere landen zal doorverkopen. Met betrekking tot de aankopen en het gebruik van anti-personenmijnen noteert hij met genoegen dat een vroegere minister van Landsverdediging en de voorzitter van de Senaatcommissie voor de Defensie ervoor pleiten een politiek signaal uit te zenden.

Het argument van de internationale verplichtingen mag zijns inziens geen voorwendsel zijn om een kleurloos standpunt in te nemen. Zelfs een klein land als België moet op dit vlak initiatieven durven nemen om bepaalde taboes te doorbreken.

Spreker besluit dat zijn fractie met betrekking tot de wapenproblematiek voorstander is van nog striktere verbodsbepalingen.

De eerste indiener van het voorstel komt terug op het enige voorbehoud dat de minister van Landsverdediging tegen het wetsvoorstel heeft aangetekend. Laatstgenoemde wenst voor de Belgische strijdkrachten de mogelijkheid open te houden om in W.E.U.- of N.A.V.O.-verband anti-personenmijnen te gebruiken. De productie en de verkoop van deze wapens zou daarentegen worden verboden.

Spreker wenst te weten of een lidstaat van de W.E.U. of de N.A.V.O. zowel in rechte als in feite mag beslissen om, in tegenstelling tot een andere lidstaat, bepaalde wapentypes niet in te zetten. Met andere woorden, dienen alle lidstaten dezelfde wapens (bij voorbeeld chemische wapens) te bezitten?

De minister verklaart niet de indruk te willen geven dat hij zich door zijn voorbehoud tegen het wetsvoorstel verzet. Het grootste gevaar dat van de Belgische mijnen uitgaat, is dat ze zouden worden verkocht. Spreker engageert zich er dan ook toe de overtollige stocks te laten vernietigen. Tevens gaat hij akkoord met een productieverbod.

Zijn enige reserve betreft de aankoop en het gebruik van anti-personenmijnen door de Belgische strijdkrachten binnen het raam van de W.E.U. en de N.A.V.O.. Hij wenst daartoe een amendement in te dienen.

Voorts betoont hij zich voorstander van een debat over deze problematiek in de Commissie voor de Landsverdediging die eventueel over dit voorstel een advies zou kunnen uitbrengen. Hij heeft eveneens geen enkel bezwaar om met dit wetsvoorstel een politiek signaal naar de W.E.U.- en de N.A.V.O.-partners uit te zenden.

Het lid neemt akte van de belofte van de minister om de overtollige mijnen niet te verkopen, maar te vernietigen.

tion, du commerce et de l'usage des mines antipersonnel doit être formulée avec le plus de précision possible.

Il se réjouit du point de vue du ministre, selon lequel la Belgique ne pourra pas revendre à d'autres pays son stock de mines. Quant aux acquisitions et à l'usage des mines antipersonnel, il note avec satisfaction qu'un ancien ministre de la Défense nationale et le président de la Commission de la Défense du Sénat plaident pour l'émission d'un message politique.

L'argument des obligations internationales ne peut, à son avis, servir de prétexte à l'adoption d'un point de vue inexpressif. Même un petit pays comme la Belgique doit oser prendre des initiatives sur ce plan pour rompre certains tabous.

L'intervenant conclut en disant que son groupe est partisan d'interdictions encore plus strictes en matière d'armement.

Le premier auteur de la proposition revient sur la seule réserve formulée, à l'encontre de la proposition de loi par le ministre de Défense nationale. Ce dernier souhaite laisser aux forces armées belges la possibilité d'utiliser des mines antipersonnel dans le cadre des opérations de l'U.E.O. ou de l'O.T.A.N. La production et la vente de ces armes, par contre, seraient interdites.

L'intervenant aimerait savoir si, en droit comme en fait, un Etat membre de l'U.E.O. ou de l'O.T.A.N. peut décider, contrairement à un autre Etat membre, de ne pas mettre en œuvre certains types d'armes. Autrement dit, tous les Etats membres doivent-ils posséder les mêmes armements (par exemple des armes chimiques)?

Le ministre déclare ne pas vouloir donner l'impression que, par sa réserve, il s'oppose à la proposition de loi. Le plus grand danger représenté par les mines belges serait qu'elles soient vendues. Il s'engage donc à faire détruire les stocks superflus. Il est d'accord également pour interdire la production.

Sa seule réserve concerne l'achat et l'emploi de mines antipersonnel par l'armée belge dans le cadre de l'U.E.O. et de l'O.T.A.N. Il souhaite déposer un amendement dans ce sens.

D'autre part, il se dit partisan d'un débat sur cette problématique en Commission de la Défense, qui pourrait éventuellement émettre un avis sur la proposition. Il n'a pas non plus la moindre objection à ce que l'on adresse, par cette proposition de loi, un message politique à nos partenaires de l'U.E.O. et de l'O.T.A.N.

Le membre prend acte de la promesse du ministre de ne pas vendre les surplus de mines, mais de les détruire.

De minister stipt aan dat onlangs tienduizenden verouderde geweren werden vernietigd uit vrees dat ze in verkeerde handen zouden terechtkomen. De keuze om ze niet door te verkopen kostte de Staat enkele tientallen miljoenen frank.

Hetzelfde lid vraagt of België er internationaalrechtelijk toe gehouden is over anti-personenmijnen te beschikken.

De minister antwoordt ontkennend. België kan wel bepaalde verplichtingen milderen. De vraag is of een dergelijke houding onze geloofwaardigheid niet in het gedrang brengt. België heeft er steeds een punt van eer van gemaakt een loyaal partner in de W.E.U. en de N.A.V.O. te zijn.

Hij herinnert er trouwens aan dat de deskundigheid van het Belgisch leger inzake mijnen niet kan behouden blijven als het geen anti-personenmijnen, valstrikmijnen of gelijksoortige mijnen kan aankopen. Een dergelijke houding komt in de praktijk ongeloofwaardig over en isoleert ons land binnen het geallieerd geheel.

Een ander lid betoont zich eveneens voorstander van een voorbehoud voor het eventueel gebruik van anti-personenmijnen in het kader van de W.E.U. en de N.A.V.O. Deze wapens hebben hun defensieve capaciteit bewezen. Indien besloten zou worden om in overeenstemming met onze internationale verplichtingen het gebruik van deze wapens geleidelijk aan af te schaffen, moeten de strijdkrachten worden uitgerust met alternatieven, zoals elektronische beveiligings- en bewakingssystemen waarmee militaire installaties of kantonnementen kunnen worden beschermd.

De eerste indiener van het voorstel wijst erop dat het wetsvoorstel tot doel heeft de overige N.A.V.O.-lidstaten ervan te overtuigen af te zien van het gebruik van anti-personenmijnen en over te schakelen naar alternatieve beveiligings- en bewakingssystemen.

De minister heeft opgeworpen dat de draagwijdte van het voorstel enigszins moet worden teruggeschroefd om de geloofwaardigheid van België tegenover de overige lidstaten van de W.E.U. en de N.A.V.O. niet in het gedrang te brengen.

Het lid stelt dat dit argument op zijn mérites moet worden beoordeeld. Hij beklemtoont dat België in rechte over de mogelijkheid beschikt af te zien van het gebruik van anti-personenmijnen, zonder daarom uit de N.A.V.O. te moeten treden.

Een volgende spreker acht het geen blijk van slecht lidmaatschap van de N.A.V.O. als België zichzelf bij wet verbiedt anti-personenmijnen te gebruiken. Hij vindt het zelfs een goed punt indien ons land het Atlantisch bondgenootschap ervan zou kunnen overtuigen deze tuigen uit zijn arsenaal van verdedigingswapens te schrappen en te vervangen door alternatieve systemen. Hij wenst te weten welke houding

Le ministre signale que l'on a récemment détruit des dizaines de milliers de fusils usagés pour éviter qu'ils ne tombent dans de mauvaises mains. Ce choix a coûté à l'Etat plusieurs dizaines de millions de francs.

Le même membre demande si le droit international oblige la Belgique à disposer de mines antipersonnel.

Le ministre répond par la négative. La Belgique peut toutefois atténuer certaines obligations. La question est de savoir si pareille attitude ne compromet pas notre crédibilité. La Belgique a toujours mis un point d'honneur à être un partenaire loyal de l'U.E.O. et de l'O.T.A.N.

Il rappelle d'ailleurs que l'armée belge ne pourra conserver son savoir-faire en matière de mines si elle ne peut acheter des mines antipersonnel, des pièges ou des mines du même genre. Une telle attitude est, en pratique, peu crédible et isolerait notre pays dans l'ensemble de l'Alliance.

Un membre se dit lui aussi partisan d'une réserve pour l'emploi éventuel de mines antipersonnel dans le cadre de l'U.E.O. et de l'O.T.A.N. Ces armes ont démontré leur pouvoir défensif. Si l'on décidait, dans le respect de nos obligations internationales, de supprimer progressivement l'utilisation de ces armes, les forces armées devraient être dotées de moyens de remplacement, tels que des systèmes de sécurité et de surveillance électronique, qui permettraient de protéger les installations et les cantonnements militaires.

Le premier auteur de la proposition de loi souligne que celle-ci a pour but de convaincre les autres Etats membres de l'O.T.A.N. de renoncer à l'emploi des mines antipersonnel et de passer à d'autres systèmes de sécurité et de surveillance.

Le ministre a objecté qu'il fallait atténuer quelque peu la portée de la proposition afin de ne pas compromettre la crédibilité de la Belgique vis-à-vis des autres membres de l'U.E.O. et de l'O.T.A.N.

L'intervenant déclare que cet argument doit être apprécié selon ses mérites. Il souligne que, juridiquement, la Belgique a la possibilité de renoncer à l'emploi de mines antipersonnel sans devoir pour autant quitter l'O.T.A.N.

Selon un autre intervenant, la Belgique ne se montrerait pas mauvais partenaire de l'O.T.A.N. en s'interdisant à elle-même, par la loi, d'utiliser des mines antipersonnel. Il trouve que ce serait même un bon point si notre pays pouvait convaincre l'Alliance atlantique de rayer ces engins de son arsenal d'armes défensives et de les remplacer par d'autres systèmes. Il aimerait savoir quelle attitude le ministre adopterait

de minister zou aannemen wanneer het wetsvoorstel zou bepalen dat de Belgische strijdkrachten aan het verbod op het gebruik van anti-personenmijnen onderworpen zijn, met dien verstande dat er een termijn zou worden vastgesteld binnen welke België zijn militaire verbintenissen ten aanzien van de N.A.V.O. hiermee in overeenstemming moet brengen. Er zouden dus onderhandelingen moeten worden gevoerd om anti-personenmijnen definitief uit de bewapening van de N.A.V.O. te weren of om het engagement van België op dit vlak opnieuw te onderzoeken.

Het voorbehoud dat de minister wenst te behouden om de Belgische ontminers in de gelegenheid te stellen hun deskundigheid op peil te houden, is volgens spreker reeds opgenomen in artikel 2 van het voorstel. Hij is de mening toegedaan dat er in de komende decennia nog voldoende brandhaarden in de wereld zullen zijn waar de Belgische ontminers hun humanitaire taak met de nodige deskundigheid kunnen uitvoeren. Zijns inziens moet de opleiding en bijscholing niet meer in België worden gerealiseerd.

De rapporteur vreest dat het debat een wending neemt waardoor de beperkingen van de wapenwet van 3 januari 1933, die in 1991 werd bijgesteld, worden overschreden.

Deze commissie werd belast met het onderzoek van het onderhavige wetsvoorstel omdat het tot doel heeft de voormelde wapenwet te wijzigen. Deze wet heeft strikt gezien niets uit te staan met het oorlogsrecht, maar betreft eerder de criminele sfeer. Zij streeft ernaar personen te bestraffen die het verbod op het vervaardigen van, de handel in en het dragen van wapens en op de handel in munitie niet naleven.

Spreker pleit ervoor de wetgeving op de anti-personenmijnen strenger te maken. Hij vreest echter dat het debat wordt verruimd tot kwesties die niet tot de bevoegdheid van de Commissie voor de Justitie behoren.

De minister beklemtoont nogmaals dat hij niet gekant is tegen het wetsvoorstel in zover het de produktie van en de handel in anti-personenmijnen verbiedt.

Vanuit het oogpunt van de impact van dit voorstel op de defensiecapaciteit van onze strijdkrachten, vraagt hij zich af of de Commissie voor de Justitie wel het meest geschikte orgaan is om hierover een oordeel te vellen.

Hij suggereert de Commissie voor de Landsverdediging te belasten met de bespreking van de militaire dimensie van het voorstel. Indien hierop niet wordt ingegaan, zal hij amendementen indienen die het mogelijk moeten maken zowel onze militaire verbintenissen ten aanzien van de N.A.V.O. na te

si la proposition de loi prévoyait que les forces belges sont soumises à l'interdiction d'employer des mines antipersonnel, étant entendu que la loi fixerait un délai dans lequel la Belgique devrait adapter ses engagements militaires à l'égard de l'O.T.A.N. Il faudrait donc mener des négociations pour bannir définitivement les mines antipersonnel de l'armement de l'O.T.A.N. ou pour réexaminer l'engagement de la Belgique sur ce plan.

La réserve que le ministre souhaite maintenir pour permettre aux démineurs belges de conserver leur savoir-faire figure déjà, selon l'intervenant, à l'article 2 de la proposition. Il considère qu'il y aura encore, dans les prochaines décennies, suffisamment de foyers dans le monde où les démineurs belges pourront s'acquitter de leur mission humanitaire avec la compétence voulue. D'après lui, la formation et le recyclage ne doivent plus être réalisés en Belgique.

Le rapporteur craint que le débat ne prenne une tournure telle que l'on sorte des limites de la loi du 3 janvier 1933 sur les armes, modifiée en 1991.

La commission a été chargée d'examiner la présente proposition parce que celle-ci vise à modifier la loi sur les armes. Cette loi n'a, à strictement parler, rien à voir avec le droit de la guerre; elle concerne plutôt le domaine de la criminalité. Elle vise à sanctionner les personnes qui ne respectent pas l'interdiction de fabriquer, de vendre et de porter des armes, et celle qui frappe le commerce des munitions.

L'intervenant plaide pour que l'on renforce la législation sur les mines antipersonnel. Il craint toutefois que l'on n'élargisse le débat à des questions qui ne sont pas de la compétence de la Commission de la Justice.

Le ministre souligne une fois encore qu'il n'est pas opposé à la proposition de loi dans la mesure où elle interdit la production et le commerce des mines antipersonnel.

En ce qui concerne l'influence de cette proposition sur la capacité de défense de nos forces armées, il se demande si la Commission de la Justice est bien l'organe le plus approprié pour se prononcer à ce sujet.

Il suggère que l'on charge la Commission de la Défense d'examiner la dimension militaire de la proposition. Il ajoute que si l'on ne retient pas sa suggestion, il déposera des amendements, visant à ce que nous puissions respecter nos engagements militaires à l'égard de l'O.T.A.N. et maintenir le niveau de

komen als de deskundigheid van onze ontminers op peil te houden. Als de tekst van dit wetsvoorstel ongewijzigd blijft, vreest de minister dat deze deskundigheid niet op niveau zal kunnen worden gehouden.

Een lid oppert dit wetsvoorstel te laten bespreken door de Verenigde Commissies voor de Justitie en de Landsverdediging. Elke commissie zou dan wel afzonderlijk dienen te stemmen.

De voorzitter verzet zich hiertegen omdat een dergelijke werkwijze verlamdend werkt. Hij staat wel open voor de suggestie van de minister om binnen een redelijke termijn het advies in te winnen van de Commissie voor de Landsverdediging. Dit advies zou uitsluitend betrekking mogen hebben op de volgende vragen:

1. Wat zijn de nadelen, moeilijkheden of bezwaren indien het verbod om over anti-personenmijnen te beschikken zou worden toegepast op de Belgische strijdkrachten?

2. Welke minimumbeperkingen moet de tekst van het voorstel eventueel bevatten?

Zou het bezit van anti-personenmijnen bijvoorbeeld beperkt kunnen worden tot die gevallen waarin het Belgisch leger deelneemt aan acties in het kader van zijn internationale verplichtingen (N.A.V.O., W.E.U.)?

3. Welke beperkende voorwaarden moeten worden opgelegd voor het gebruik van mijnen in het kader van de operaties van de N.A.V.O. of de W.E.U.?

De rapporteur wenst te weten of aan de Commissie voor de Landsverdediging ook een advies zal worden gevraagd over het amendement dat de minister heeft voorbereid.

Laatstgenoemde antwoordt het advies van de voormelde Commissie te willen afwachten om op grond daarvan een eventueel amendement in te dienen.

*
* *

In een volgende vergadering herinnert de voorzitter eraan dat besloten werd over bepaalde aspecten van het onderhavige wetsvoorstel het advies in te winnen van de Commissie voor de Landsverdediging.

Tot op heden werd dit advies niet uitgebracht, wel werden de in de voormelde commissie vertegenwoordigde fracties uitgenodigd hun standpunt schriftelijk kenbaar te maken.

Spreeker leidt hieruit af dat de Commissie voor de Defensie niet van zin is een advies te verstrekken. Hij stelt daarom voor de artikelsgewijze bespreking aan te vatten.

compétence de nos démineurs. Le ministre craint que si le texte de la proposition de loi en discussion reste inchangé, l'on ne puisse pas sauvegarder ce niveau.

Un membre suggère que l'on soumette cette proposition de loi à l'examen des Commissions réunies de la Justice et de la Défense, étant entendu que chaque commission devrait, néanmoins, voter séparément.

Le président rejette cette suggestion, parce qu'une telle procédure serait paralysante. Il n'est, toutefois, pas hostile à la suggestion du ministre de demander à la Commission de la Défense de remettre un avis dans un délai raisonnable. Cet avis ne pourrait porter que sur les questions suivantes:

1. Quels sont les inconvénients, les difficultés ou les objections que pourrait susciter l'application aux forces armées belges de l'interdiction de détenir des mines antipersonnel?

2. Quelles sont les limitations minimales qui devraient éventuellement être apportées au texte de la proposition?

La détention de mines antipersonnel pourrait-elle par exemple être limitée aux seules participations de l'armée belge à des actions dans le cadre de ses engagements internationaux (O.T.A.N., U.E.O.)?

3. Quelles sont les conditions restrictives qui sont imposées pour l'utilisation de mines dans le cadre des opérations de l'O.T.A.N. ou de l'U.E.O.?

Le rapporteur demande si l'on invitera également la Commission de la Défense à émettre un avis sur l'amendement préparé par le ministre.

Ce dernier répond qu'il souhaite attendre l'avis de ladite commission pour décider du dépôt éventuel d'un amendement.

*
* *

Au cours d'une réunion suivante, le président rappelle que l'on a décidé de demander l'avis de la Commission de la Défense concernant certains aspects de la proposition de loi en discussion.

Cet avis n'a toujours pas été émis, mais les groupes représentés au sein de ladite commission ont été invités à faire connaître leur point de vue par écrit.

L'intervenant en déduit que la Commission de la Défense n'a pas l'intention de donner une réponse à la demande d'avis. Il propose, dès lors, que l'on entame la discussion des articles.

Met betrekking tot het advies dat aan de Commissie voor de Defensie is gevraagd, merkt de minister op dat deze commissie een vergadering heeft gewijd aan de problematiek van de anti-personenmijnen. Tijdens deze vergadering werd er door vertegenwoordigers van de krijgsmacht een technische toelichting gegeven over het nut en het gebruik van anti-personenmijnen. De commissieleden hadden de gelegenheid vragen te stellen, maar een echt debat werd er niet gevoerd. Zoals hiervoor reeds is aangestipt, werd afgesproken dat de fracties hun standpunt aan de voorzitter van de Commissie zouden meedelen. Dat is inmiddels gebeurd. Het valt te betreuren dat hiervan geen syntheseverslag voorhanden is.

*
* *

Bij brief van 22 november 1994 heeft de Voorzitter van de Commissie voor de Defensie, namens deze Commissie, toch nog geantwoord op de vragen van de Voorzitter van de Commissie voor de Justitie.

Deze brief luidt als volgt:

Mijnheer de Voorzitter,

Als antwoord op het verzoek van de Commissie voor de Justitie van 9 juni laatstleden heeft de Commissie voor de Defensie tijdens haar vergadering van 22 november 1994 het volgende advies geformuleerd:

1. Wat zijn de nadelen, moeilijkheden of bezwaren indien het verbod om over anti-personenmijnen te beschikken zou worden toegepast op de Belgische strijdkrachten?

Antwoord: De Commissie voor de Defensie ziet geen nadelen, moeilijkheden of bezwaren in het verbod voor de Belgische strijdkrachten om anti-personenmijnen te bezitten.

2. Welke minimumbeperkingen moet de tekst van het voorstel eventueel bevatten?

Zou het bezit van anti-personenmijnen bijvoorbeeld beperkt kunnen worden tot die gevallen waarin het Belgisch leger deelneemt aan acties in het kader van zijn internationale verplichtingen (N.A.V.O., W.E.U.)?

Antwoord: De Commissie wil geen beperkingen stellen, afgezien van die welke reeds vervat zijn in het laatste lid van artikel 2 van het voorstel van wet.

3. Welke beperkende voorwaarden moeten worden opgelegd voor het gebruik van mijnen in het kader van de N.A.V.O. of W.E.U.-operaties.

En ce qui concerne l'avis qui a été demandé à la Commission de la Défense, le ministre fait observer que cette commission a consacré une réunion au problème des mines antipersonnel. Au cours de cette réunion, des représentants des forces armées ont fourni des explications techniques sur l'utilité et l'usage de mines antipersonnel. Les commissaires ont eu l'occasion de poser des questions, mais il n'y a pourtant pas eu de véritable débat. Comme on l'a déjà relevé ci-dessus, il a été convenu que les groupes communiqueraient leur point de vue au président de la commission, ce qu'ils ont fait entre-temps. L'on peut déplorer l'absence d'un rapport de synthèse à ce sujet.

*
* *

Le président de la Commission de Défense a quand même répondu, au nom de celle-ci, par lettre du 22 novembre 1994, aux questions posées par le président de la Commission de la Justice.

Cette lettre est rédigée comme suit:

Monsieur le Président,

En réponse à la demande que lui avait adressée la Commission de la Justice, le 9 juin dernier, lors de sa réunion de ce mardi 22 novembre 1994, la Commission de la Défense a rendu l'avis suivant:

1. Quels sont les inconvénients, les difficultés ou les objections que pourrait susciter l'application aux forces armées belges de l'interdiction de détenir des mines antipersonnel?

Réponse: La Commission de la Défense ne voit aucun inconvénient ni aucune difficulté ou objection à l'interdiction pour les forces armées belges de détenir des mines antipersonnel.

2. Quelles sont les limitations minimales qui devraient éventuellement être apportées au texte de la proposition?

La détention de mines antipersonnel pourrait-elle par exemple être limitée aux seules participations de l'armée belge à des actions dans le cadre de ses engagements internationaux (O.T.A.N., U.E.O.)?

Réponse: La commission ne formule aucune limitation en dehors de celle déjà prévue dans la proposition de loi, au dernier alinéa de l'article 2.

3. Quelles sont les conditions restrictives qui sont imposées pour l'utilisation de mines dans le cadre des opérations de l'O.T.A.N. ou de l'U.E.O.?

Antwoord: Er wordt geen enkele beperking voorgesteld op het gebruik van mijnen in het kader van de N.A.V.O. of W.E.U.-operaties.

De Commissie acht het ten slotte belangrijk dat België op dit punt op internationaal vlak een signaal geeft.

*
* *

Uit dit advies blijkt dat de leden van de Commissie voor de Defensie zich kunnen vinden in het voorstel zoals het voorligt en niet akkoord gaan met de minister van Landsverdediging om het gebruik van anti-personenmijnen onder welomschreven omstandigheden mogelijk te maken.

*
* *

Met het oog op de V.N.-herzieningsconferentie in 1995 onderschrijft de minister de oproep tot een wereldwijd verbod op de produktie en het gebruik van anti-personenmijnen. Hij belooft het nodige te doen opdat de Regering dit standpunt tot het hare maakt.

Tevens verbindt hij zich ertoe de overtollige voorraden anti-personenmijnen te laten vernietigen. Op dit ogenblik beschikken onze strijdkrachten over 340 000 anti-personenmijnen. Een derde hiervan zal worden vernietigd en dus niet worden verkocht zoals oorspronkelijk de bedoeling was. Er zal voor het einde van dit jaar worden nagegaan of er nog een derde van de totale voorraad kan worden vernietigd. Het leger zou alsdan het *minimum minimorum*, te weten een derde, overhouden.

Spreker voegt eraan toe dat de twaalf vrij recente mijnenleginstallaties op vrachtwagens niet langer te koop worden aangeboden. Aanvankelijk kwam deze uitrusting voor in de verkoopscatalogus die wereldwijd werd verspreid.

In het Plan op middellange termijn (P.M.T.) wordt niet in de aankoop van nieuwe mijnen voorzien. Daarentegen zal, in overleg met de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking, de bijdrage aan ontmijningsoperaties, bij voorbeeld in Cambodja, worden opgevoerd.

Deze positieve houding neemt echter niet weg dat het onderhavige wetsvoorstel toch nog een knelpunt bevat. Zelfs wanneer twee derde van onze voorraad anti-personenmijnen wordt vernietigd, blijft het Belgisch leger over ongeveer 110 000 dergelijke mijnen beschikken.

De minister stelt voor dit probleem binnen de N.A.V.O. te berde te brengen om na te gaan of er in gezamenlijk overleg met de andere lidstaten stappen

Réponse: Aucune condition restrictive n'est proposée pour l'utilisation de mines dans le cadre des opérations de l'O.T.A.N. ou de l'U.E.O.

La commission conclut qu'il est important que la Belgique donne le signal en cette matière sur le plan international.

*
* *

Il en ressort que les membres de la Commission de la Défense se rallient à la proposition telle quelle et n'approuvent pas la proposition du ministre de la Défense visant à permettre l'utilisation des mines antipersonnel dans des conditions bien spécifiées.

*
* *

Dans la perspective de la conférence de révision des Nations unies de 1995, le ministre souscrit à l'appel à une interdiction mondiale de la production et de l'emploi des mines antipersonnel. Il promet de faire le nécessaire pour que le Gouvernement fasse sien ce point de vue.

Il s'engage également à faire détruire les stocks excédentaires de mines antipersonnel. En ce moment, les forces armées belges disposent de 340 000 mines antipersonnel. Un tiers en sera détruit et ne sera dès lors pas vendu, comme on en avait initialement l'intention. Avant la fin de l'année, l'on vérifiera si un autre tiers du stock pourra être détruit. L'armée garderait ainsi le minimum, à savoir un tiers du stock.

L'intervenant ajoute que les douze installations de pose de mines sur camions, qui sont relativement récentes, ne seront plus mises en vente. Initialement, cet équipement figurait dans le catalogue des ventes, qui était diffusé mondialement.

Le plan à moyen terme (P.M.T.) ne prévoit pas l'achat de nouvelles mines. Par contre, l'on augmentera la contribution aux opérations de déminage, comme au Cambodge, et ce en concertation avec le secrétaire d'Etat à la Coopération au développement.

Cette attitude positive n'empêche toutefois pas la proposition de loi à l'examen de contenir encore un point délicat. En effet, même si elle détruit les deux tiers de son stock de mines antipersonnel, l'armée belge disposera toujours de quelque 110 000 mines de ce type.

Le ministre propose d'aborder ce problème dans le cadre de l'O.T.A.N., afin de vérifier si des démarches peuvent être entreprises, en concertation avec les

kunnen worden gedaan in de richting van een verbod op de produktie en het gebruik van anti-personenmijnen.

Bij wijze van amendement zou hij suggereren dat het weliswaar hypothetisch gebruik van deze mijnen uitsluitend toegestaan is ter bescherming van Belgische militairen in noodsituaties als geen valabele alternatieven voorhanden zijn.

Dit voorstel is ingegeven door de overweging dat de minister verantwoordelijk is voor de veiligheid van de militairen. Doet er zich een situatie voor waarin anti-personenmijnen bij gebrek aan alternatief het enige verdedigingsmiddel zijn, dan zou het gebruik van deze wapens toegestaan zijn. Gelet op deze uitzondering verklaart de minister zich bereid in het amendement te bepalen dat de minister van Landsverdediging het Parlement onmiddellijk van deze noodsituatie in kennis moet stellen.

Voor het overige schaart hij zich ten volle achter het wetsvoorstel.

Een lid wenst te weten welke houding de N.A.V.O. en de N.A.V.O.-lidstaten aannemen ten opzichte van het plan om een derde, eventueel zelfs twee derde, van de voorraad anti-personenmijnen te vernietigen.

De minister antwoordt dat op dit ogenblik alleen in de Scandinavische landen gelijkaardige voorstellen ter tafel liggen. Hij ontkent het gerucht dat ook Oostenrijk het voornemen heeft zijn voorraad mijnen drastisch in te krimpen.

Het lid betwijfelt of het in die omstandigheden wel raadzaam is dat België dergelijke plannen koestert.

De minister repliceert dat België deze problematiek bij de W.E.U. en de N.A.V.O. zal aankaarten. Hij ontkent niet dat ons land binnen de N.A.V.O. op zware tegenstand zal stuiten als het zou beslissen het resterende een derde van zijn voorraad mijnen te vernietigen.

Een indiener van het voorstel wijst de vraagsteller erop dat de medeondertekenaars van het wetsvoorstel juist de hoop koesteren dat België inzake de problematiek van de anti-personenmijnen een initiatief zal nemen om de produktie en het gebruik van deze wapens te verbieden. President Clinton heeft trouwens ook verklaringen in die zin afgelegd.

De minister merkt op dat de Amerikaanse president de V.N.-Conferentie van 1995 afwacht om maatregelen te nemen. In dezelfde lijn zou België kunnen beslissen het restant anti-personenmijnen te vernietigen op grond van de resultaten en de *follow-up* van deze Conferentie. Aldus geeft ons land een politiek signaal aan de buitenwereld zonder zich echter zodanig binnen de W.E.U. en de N.A.V.O. te isoleren dat onze geloofwaardigheid in het gedrang komt.

autres Etats membres, dans le sens d'une interdiction de la production et de l'emploi des mines antipersonnel.

Il suggérerait d'adopter un amendement n'autorisant l'emploi — hypothétique, il est vrai — de ces mines que dans le seul but de protéger les militaires belges dans des cas d'urgences, lorsqu'il n'y a pas d'autre bonne solution.

Cette proposition est inspirée par la considération que le ministre est responsable de la sécurité des militaires. S'il se produit une situation dans laquelle des mines antipersonnel constituent le seul moyen de protection disponible, l'emploi de ces armes serait autorisé. Compte tenu de cette exception, le ministre se dit disposé à préciser, dans l'amendement, que le ministre de la Défense nationale est tenu d'informer immédiatement le Parlement de l'existence d'une telle situation d'urgence.

Pour le reste, il souscrit entièrement à la proposition de loi.

Un membre aimerait savoir quelle attitude l'O.T.A.N. et les Etats membres adoptent à l'égard du projet de détruire un tiers, voire deux tiers, du stock des mines antipersonnel.

Le ministre répond qu'à l'heure actuelle, seuls les pays scandinaves ont des projets similaires. Il dément la rumeur selon laquelle l'Autriche aurait également l'intention de réduire considérablement son stock de mines.

Dans ces conditions, l'intervenant demande s'il est bien raisonnable que la Belgique caresse de tels projets.

Le ministre réplique que la Belgique abordera ce problème dans le cadre de l'U.E.O. Il ne nie pas que notre pays se heurterait à une forte résistance au sein de l'O.T.A.N. s'il décidait de détruire le tiers restant de son stock de mines.

L'un des auteurs de la proposition attire l'attention de l'intervenant sur le fait que les cosignataires de celle-ci nourrissent précisément l'espoir que la Belgique prendra l'initiative de faire interdire la production et l'emploi des mines antipersonnel. Le président Clinton a d'ailleurs fait lui aussi des déclarations dans ce sens.

Le ministre remarque que le président américain attend la conférence de l'O.N.U. de 1995 pour prendre des mesures. Dans le même ordre d'idées, la Belgique pourrait décider de détruire le stock restant de mines antipersonnel sur la base des résultats et du suivi de cette conférence. Ainsi notre pays lancerait un message politique au reste du monde, sans toutefois s'isoler au sein de l'U.E.O. et de l'O.T.A.N. au point de perdre toute crédibilité.

Een lid beklemtoont dat hij het wetsvoorstel steunt. Hij wenst echter te vernemen om welke redenen de overige lidstaten van de W.E.U. en de N.A.V.O. het Belgische voorbeeld niet navolgen.

De minister verklaart niet in de gedachtengang van andere staten te kunnen treden, maar uit de toelichting die aan de Commissie voor de Defensie is verstrekt, is gebleken dat veel landen over grote voorraden anti-personenmijnen beschikken. Vanuit militaire hoek wordt verduidelijkt dat hoe minder troepen er zijn, des te gemakkelijker deze wapens worden ingezet.

Voorts merkt hij op dat enkel het gebruik door het eigen leger van een beperkte voorraad mijnen ter discussie staat. In W.E.U.- en N.A.V.O.-verband moet er zijns inziens op worden toegezien dat bepaalde landen, zoals Italië, de productie van deze wapens verminderen.

De problematiek van dit type mijnen ligt in ons land zo gevoelig omdat er zich heel wat « in het wilde weg gelegde » mijnen in derde-wereldlanden bevinden die door een inmiddels ter ziele gegane Belgische onderneming zijn gefabriceerd. De productie en de export van mijnen vanuit België is thans stilgevallen, onder meer door de beslissing van de Regering om de overvloedige mijnen niet door te verkopen, maar te vernietigen.

De eerste indiener van het voorstel stelt dat Italië, waar enkele belangrijke producenten van anti-personenmijnen gevestigd zijn, eveneens met een moratorium heeft ingestemd. Een en ander verhindert deze producenten evenwel niet hun waar in het buitenland aan te prijzen en te verkopen.

Het is daarom belangrijk dat bij wet een einde wordt gemaakt aan dergelijke praktijken.

De tweede indiener van het voorstel wenst te weten met welke problemen België binnen de N.A.V.O. zal worden geconfronteerd als het beslist zijn volledige voorraad anti-personenmijnen te vernietigen. Het wetsvoorstel bepaalt immers dat « het gebruik, de verwerving of het verstrekken van deze wapens in het kader van de opleiding of bijscholing van specialisten die deelnemen aan ontminningsoperaties » toegestaan is (cf. het voorgestelde artikel 22, vierde en vijfde lid, van de wapenwet).

Ten tweede ziet zij niet in waarom België, onder het voorwendsel van de bescherming van zijn militairen, een derde van zijn voorraad anti-personenmijnen zou behouden.

De veiligheid van Belgische troepen, welke zij noodzakelijk acht, kan ook door andere wapentypes worden gewaarborgd. Zij is van oordeel dat de geloofwaardigheid van België door dit wetsvoorstel zeker niet in het gedrang wordt gebracht. Integendeel, ons land zal er eerder voor worden geloofd.

Un membre souligne qu'il est favorable à la proposition de loi. Il aimerait néanmoins savoir pour quelles raisons les autres Etats membres de l'U.E.O. et de l'O.T.A.N. ne suivent pas l'exemple belge.

Le ministre déclare ne pas pouvoir percer les intentions des autres Etats membres. Il ressort cependant des informations fournies à la Commission de la Défense que de nombreux pays disposent de stocks importants de mines antipersonnel. D'un point de vue militaire, l'on précise que moins les troupes sont nombreuses, plus on a recours à ce type d'armes.

En outre, il remarque que la discussion ne porte que sur l'emploi d'une quantité limitée de mines par l'armée nationale. D'après lui, l'U.E.O. et l'O.T.A.N. doivent veiller à ce que certains pays, comme l'Italie, diminuent la production de ces armes.

Si le problème de ce type de mines est tellement sensible dans notre pays, c'est parce qu'une entreprise belge, qui a fait faillite entre-temps, a fabriqué de nombreuses mines, qui ont été posées un peu au hasard dans différents pays du tiers monde. La production et l'exportation de mines au départ de la Belgique ont maintenant cessé, notamment à la suite de la décision du Gouvernement de ne plus revendre les mines excédentaires, mais de les détruire.

Le premier auteur de la proposition note que l'Italie, pays où sont établis plusieurs producteurs importants de mines antipersonnel, a également consenti à un moratoire. Il faut bien constater que cela n'empêche pas ces producteurs de vanter et de vendre leurs marchandises à l'étranger.

C'est pourquoi il importe de mettre fin aux pratiques en question en légiférant.

La deuxième auteur de la proposition désire savoir à quels problèmes la Belgique serait confrontée au sein de l'O.T.A.N. si elle décidait de détruire l'intégralité de son stock de mines antipersonnel. En effet, la loi proposée prévoit que « l'utilisation, l'acquisition ou la délivrance de ces armes aux fins de contribuer à la formation ou d'entretenir les connaissances de spécialistes participant à des opérations (...) de déminage » est autorisée (cf. l'article 22, quatrième et cinquième alinéas, proposé de la loi sur les armes).

Deuxièmement, elle ne voit pas pourquoi la Belgique devrait garder un tiers de son stock de mines antipersonnel sous le prétexte de protéger ses militaires.

L'intervenante souligne que la sécurité des troupes belges qu'elle juge nécessaire peut également être garantie au moyen d'autres types d'armes. Elle estime que la crédibilité de la Belgique ne sera absolument pas compromise par la proposition de loi en discussion et qu'elle lui vaudra des louanges.

Zij verwijst naar de verslagen van Unicef en Pax Christi over het lot van de kinderen die door anti-personenmijnen zijn verminkt. Ons land kan en mag deze problematiek niet uit de weg gaan.

Een volgende spreker heeft waardering voor de beslissing van de minister om een gedeelte van de voorraad anti-personenmijnen te vernietigen en de mijnenleginstallaties te ontmantelen.

Zij wenst echter twee kanttekeningen te maken.

In de eerste plaats heeft zij vernomen dat de anti-personenmijnen waarover het Belgisch leger beschikt, verouderd en derhalve niet meer functioneel zijn. Vraag is of zij dan wel voldoende efficiënt zijn om het leven van Belgische militairen in noodsituaties te beschermen.

Ten tweede wenst zij in het licht van een zich steeds wijzigende internationale context nadere toelichting bij het begrip noodsituatie.

Een ander lid komt terug op het akkoord dat de minister met de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking heeft gesloten om de bijdrage van het Belgisch leger aan ontmijningsoperaties in de Derde Wereld te bezegelen.

Blijkens recente persberichten zou er tussen de departementen Defensie en Ontwikkelingssamenwerking hieromtrent enige strubbeling bestaan.

De minister ontkent dat er tussen de beide departementen enig misverstand is gerezen. Het akkoord in kwestie heeft zelfs tot doel de inspanningen van België op het vlak van de ontmijningsoperaties op te voeren.

Met betrekking tot het amendement dat de minister voornemens is in te dienen, verklaart het lid dat het geen zin heeft Belgische troepen uit te sturen wanneer ze in noodsituaties zullen terechtkomen waarin ze voor hun bescherming geen ander alternatief hebben dan het gebruik van anti-personenmijnen.

Zij is van oordeel dat, wanneer Belgische soldaten mijnen leggen ter beveiliging van een luchthaven die gebruikt wordt voor de aanvoer van hulpgoederen voor de noodlijdende bevolking, zij die ook dienen op te ruimen eenmaal het gevaar geweken is.

De minister bevestigt deze opvatting. Hij verklaart dat de Belgische strijdkrachten er krachtens N.A.V.O.-standaarden toe gehouden zijn de mijnen op te ruimen die ze gelegd hebben. Het amendement zal aan deze regel niets wijzigen.

Een ander lid onderschrijft het wetsvoorstel, hoewel hij zich afvraagt of de goedkeuring ervan de verdedigingsstaak van ons leger niet hypothekeert, bij voorbeeld bij de beveiliging van nucleaire installaties.

L'intervenante renvoie aux rapports de l'Unicef et de Pax Christi sur le sort des enfants qui ont été mutilés par des mines antipersonnel. Notre pays n'a ni la possibilité, ni le droit d'éluder ce problème.

L'intervenante suivante déclare qu'elle apprécie la décision du ministre de détruire une partie du stock de mines antipersonnel et de démanteler les systèmes d'installation de mines.

Elle souhaite, toutefois, faire deux observations.

La première au sujet de l'information selon laquelle les mines antipersonnel dont dispose l'armée belge sont vétustes, ce qui revient à dire qu'elles ne sont plus fonctionnelles. La question est de savoir si elles sont suffisamment efficaces pour protéger la vie de militaires belges en cas d'urgence.

La deuxième, concernant la notion d'état d'urgence, dont elle souhaite qu'elle soit précisée à la lumière du contexte international en mutation continue.

Un autre membre revient sur l'accord que le ministre a conclu avec le secrétaire d'Etat à la Coopération au Développement en vue de confirmer la participation de l'armée belge à des opérations de déminage dans le tiers monde.

Selon des articles de presse récents, il y aurait certaines dissensions à ce sujet entre les départements de la Défense nationale et de la Coopération au Développement.

Le ministre nie l'existence d'un quelconque malentendu entre les deux départements. L'accord en question a même pour objet d'intensifier les efforts de la Belgique pour ce qui est des opérations de déminage.

En ce qui concerne l'amendement que le ministre a l'intention de déposer, l'intervenante déclare qu'il est insensé d'envoyer des troupes belges dans une région où règne l'état d'urgence et où elles n'auront d'autre moyen, pour se protéger, que d'utiliser des mines antipersonnel.

Elle estime que, lorsque des soldats belges posent des mines pour protéger un aéroport servant à l'acheminement de secours en faveur d'une population nécessiteuse, ils doivent également procéder au déminage dès que le danger est écarté.

Le ministre déclare que tel est également son point de vue. Il ajoute qu'en vertu des normes de l'O.T.A.N., les forces armées belges doivent déminer le terrain. L'amendement ne changera rien à cette règle.

Un autre commissaire, qui souscrit à la proposition de loi, se demande si son adoption n'hypothéquera pas la mission de défense de notre armée, par exemple pour ce qui est de la protection des installations nucléaires.

Een van de indianers antwoordt dat het onderhavige wetsvoorstel uitsluitend de anti-personenmijnen, valstrikmijnen en soortgelijke mechanismen betreft. Er zijn tal van andere mijnen die nog steeds mogen worden gebruikt.

Zij beklemtoont dat anti-personenmijnen praktisch onzichtbaar zijn, moeilijk te detecteren, vooral wanneer ze uit plastic zijn vervaardigd en per vliegtuig, helikopter of raket worden verspreid. Dit leidt ertoe dat mijnenvelden niet nauwkeurig kunnen worden afgebakend.

Spreekster ziet niet in waarom men in ons land op deze wapens een beroep zou moeten doen om bepaalde sites te beschermen.

Zij wijst erop dat het ongebreideld gebruik van anti-personenmijnen in bepaalde derde-wereldlanden ertoe heeft geleid dat jaren na afloop van een conflict er nog steeds slachtoffers vallen en dat heel wat gebieden *de facto* onbewoonbaar zijn geworden en voor de landbouw verloren zijn gegaan. Dat verhindert de hervatting van het dagelijks leven en de terugkeer van de vluchtelingen.

Het onderhavige wetsvoorstel heeft uitsluitend tot doel het gebruik van anti-personenmijnen te verbieden. Het gaat dan ook niet op het voorstel te bestrijden door geen enkel onderscheid te maken tussen het geveerde wapentuig en andere wapens, en alles over dezelfde kam te scheren.

De minister sluit zich hierbij aan. Hij stipt echter aan dat de door de vorige spreekster aangeklaagde tactiek waarbij mijnen worden gelegd om de gevuchte burgerbevolking te verhinderen naar haar dorpen terug te keren, nooit door het Belgisch leger zal worden gebruikt.

De in voorraad zijnde mijnen zullen in voorkomend geval uitsluitend voor defensieve opdrachten worden gebruikt ter bescherming van Belgische militairen.

Hij verzekert dat deze mijnen nog steeds functioneel zijn en volgens de nieuwste richtlijnen worden aangepast, zo niet waren ze reeds vernietigd.

Wat het argument betreft dat er ter vervanging van de anti-personenmijnen voldoende alternatieven zijn om militairen te beschermen, geeft hij er de voorkeur aan het aan de militairen over te laten te bepalen welke valabele technieken in bepaalde situaties aangewezen zijn. Indien deze technieken niet voorhanden zijn, moet het gebruik van anti-personenmijnen in noodsituaties toegestaan zijn.

De minister wenst te verhinderen dat de dood van een Belgisch militair te wijten zou zijn aan het verbod anti-personenmijnen te gebruiken, terwijl geen evenwaardig afweersysteem voorhanden was.

Het is in dit licht dat zijn voorstel van amendement moet worden bekeken. Wordt er geen uitzondering

L'une des auteurs de la proposition de loi en discussion répond que celle-ci vise exclusivement les mines antipersonnel, les pièges et les dispositifs de même nature. Il reste donc bon nombre d'autres mines dont l'utilisation resterait autorisée.

Elle souligne que les mines antipersonnel sont quasiment invisibles et difficiles à détecter, surtout lorsque ce sont des mines faites de plastique et qui sont répandues par avion, par hélicoptère ou par missile. Il s'ensuit que les champs de mines ne peuvent pas être délimités précisément.

L'intervenante ne voit pas pourquoi l'on devrait recourir à ces armes dans notre pays, pour protéger certains sites.

Elle souligne qu'en raison de l'usage illimité de mines antipersonnel que l'on a fait dans certains pays du tiers monde, ces armes continuent à faire des victimes, des années après la cessation des conflits, et bien des régions restent inhabitables *de facto* et perdues pour l'agriculture. La vie quotidienne ne peut pas reprendre dans de telles conditions, et les réfugiés ne peuvent se réinstaller sur leurs terres.

La présente proposition de loi vise uniquement à interdire l'utilisation de mines antipersonnel. Il est, par conséquent, anormal que l'on puisse s'opposer à son adoption sans faire aucune distinction entre les armes visées et d'autres, c'est-à-dire en plaçant toutes les armes sous une dénomination commune.

Le ministre abonde dans le même sens. Il note, néanmoins, que la tactique dénoncée par l'intervenante précédente, qui consiste à poser des mines dans un village pour empêcher la population civile en fuite d'y revenir, ne sera jamais utilisée par l'armée belge.

Les mines en stock seront affectées exclusivement, le cas échéant, à des missions défensives de protection de militaires belges.

Il certifie que ces mines sont encore fonctionnelles et qu'elles sont adaptées aux dernières directives; sinon, elles auraient déjà été détruites.

Quant à l'argument selon lequel il y a suffisamment de possibilités en lieu et place des mines antipersonnel pour protéger les militaires, il préfère laisser à ceux-ci le soin de déterminer quelles sont les techniques à utiliser valablement dans certaines situations. Si ces techniques ne sont pas disponibles, on doit pouvoir utiliser les mines antipersonnel en cas de nécessité.

Le ministre voudrait éviter que la mort d'un militaire belge soit imputable à l'interdiction d'utiliser des mines antipersonnel, alors qu'il n'y avait pas de système de défense équivalent.

C'est dans ce sens qu'il faut interpréter sa proposition d'amendement. Si l'on ne prévoit pas d'exception

ingevoerd voor noodsituaties waarin er voor de anti-personenmijnen geen alternatief beveiligingssysteem beschikbaar is, dan zou de minister een onverantwoordelijke houding kunnen worden aangewreven.

Een van de medeondertekenaars van het voorstel bestempelt dit als een hypokriet standpunt omdat het voorstel een specifieke categorie wapens betreft, namelijk anti-personenmijnen, valstrikmijnen en soortgelijke mechanismen.

Zij beklemtoont dat het voorstel een symboolfunctie heeft waarmee België de buitenwereld een signaal toestuurt.

Tevens verzet zij zich ertegen dat ontmijningsoperaties in derde-wereldlanden mede door het departement Ontwikkelingssamenwerking worden gefinancierd. Zij begrijpt niet waarom dit departement moet instaan voor het opsporen van mijnen die privé-firma's met veel winst hebben verkocht.

Zij ziet voorts niet in hoe de veiligheid van Belgische militairen in gevaar wordt gebracht wanneer het onderhavige wetsvoorstel ongewijzigd zou worden goedgekeurd.

Een lid wenst nadere uitleg over de alternatieve beveiligingssystemen. Indien deze in voldoende aantal voorhanden zijn, kan het wetsvoorstel haars inziens als zodanig worden aangenomen.

De minister verklaart dat er geen anti-personenmijnen meer nodig zijn als er voor alle mogelijke situaties voldoende alternatieve systemen beschikbaar zijn. De reden dat België nog steeds anti-personenmijnen bezit, houdt verband met het feit dat er niet voor elke denkbare situatie alternatieve verdedigingssystemen voorhanden zijn. De krijgsmacht dient namelijk op alle, zelfs onvoorziene, situaties voorbereid te zijn en daartoe de nodige voorbereidselen te treffen.

Als voorbeeld haalt hij de recente evacuatieoperatie uit Ruanda aan. Er werd toen veel meer materieel meegenomen dan er *de facto* nodig was. De bedoeling was echter alles bij de hand te hebben indien er zich onvoorziene omstandigheden voordeden. In die optiek kan het raadzaam zijn anti-personenmijnen in te zetten.

Hij legt er de nadruk op dat het Belgisch leger ertoe gehouden is zijn mijnenvelden duidelijk kenbaar te maken en te markeren, en ze op te ruimen nadat een eventuele conflictsituatie tot een einde is gekomen. Hij merkt op dat er een onderscheid moet worden gemaakt tussen de wijze waarop anti-personenmijnen in Cambodja en het voormalige Joegoslavië in het wilde weg worden rondgestrooid, zonder enige markering en detectiemogelijkheid, en de manier waarop het Belgisch leger deze wapens dient te gebruiken.

pour l'état de nécessité, où il n'existe pas de système de protection de rechange, le ministre pourrait être taxé d'irresponsabilité.

Pour l'une des cosignataires de la proposition, ce point de vue est hypocrite, parce que la proposition concerne une catégorie spécifique d'armes, à savoir les mines antipersonnel, les pièges et les dispositifs de même nature.

Elle souligne que la proposition a une fonction symbolique. La Belgique entend par là envoyer un message à la communauté internationale.

Elle s'oppose également à ce que des opérations de déminage dans les pays du tiers monde soient cofinancées par le département de la Coopération au développement. Elle ne comprend pas pourquoi ce département doit prendre en charge la détection de mines que des firmes privées ont vendues en faisant de gros bénéfices.

Elle ne voit pas non plus comment la sécurité de militaires belges serait compromise si la proposition de loi à l'examen était adoptée telle quelle.

Un membre aimerait obtenir des précisions au sujet des systèmes de protection de remplacement. Si ceux-ci sont suffisamment nombreux, la proposition de loi peut, à son avis, être adoptée telle quelle.

Le ministre déclare que les mines antipersonnel ne sont plus nécessaires si l'on dispose d'assez de systèmes de remplacement pour parer à toutes les situations possibles. La raison pour laquelle la Belgique possède encore des mines antipersonnel tient au fait qu'il n'y a pas d'autres systèmes de défense pour toutes les situations imaginables. L'armée doit, en effet, être prête à faire face à toutes les situations, même imprévues, et prendre à cet effet les dispositions nécessaires.

Il cite comme exemple la récente opération d'évacuation au Ruanda. On avait emporté beaucoup plus de matériel que ce dont on a eu besoin en fait. Mais le but était d'avoir tout sous la main, si des circonstances imprévues venaient à se produire. Dans cette optique, il peut être souhaitable de disposer de mines antipersonnel.

Il souligne que la Belgique est tenue de signaler et de marquer clairement ses champs de mines et de déblayer ceux-ci lorsque le conflit éventuel a pris fin. Il faut faire une distinction entre la manière dont on a disséminé anarchiquement des mines antipersonnel au Cambodge et dans l'ancienne Yougoslavie, sans aucun marquage ni possibilité de détection, et la manière dont l'armée belge est tenue d'utiliser ces armes.

Hij stipt aan dat Belgische militairen voor het laatst mijnen hebben gebruikt in 1951 in Korea. Na afloop van dit conflict werden deze mijnen opgeruimd.

Hij heeft dan ook bezwaren tegen het verband dat wordt gelegd tussen het ongecontroleerd gebruik van anti-persoonmijnen in bepaalde derde-wereldlanden, waarvan vooral de burgerbevolking het slachtoffer is, en de strenge procedure welke het Belgisch leger dient te volgen als het deze wapens wenst in te zetten.

De minister acht het gebruik van anti-persoonmijnen dan ook verdedigbaar in noodsituaties als er geen alternatieven voorhanden zijn en het Parlement hiervan in kennis wordt gesteld. Deze uitzondering op het in het wetsvoorstel vervatte verbod op het gebruik van anti-persoonmijnen, is ingegeven door zijn bekommernis om de veiligheid van de Belgische militairen.

Hij is voorts de mening toegedaan dat de bescherming van bepaalde sites, bij voorbeeld nucleaire installaties, door het onderhavige wetsvoorstel niet in het gedrang wordt gebracht op voorwaarde echter dat de door hem voorgestelde uitzondering wordt aangenomen.

Een mede-indiener stelt dat het wetsvoorstel niet de procedure betreft volgens welke het Belgisch leger mijnen legt, maar tot doel heeft de produktie van deze wapens te verbieden.

In een verslag van Unicef worden niet alleen de landen opgesomd waar anti-persoonmijnen worden vervaardigd, maar ook die waar ze zijn gebruikt: Angola, Mozambique, Irak, Somalië, Cambodja, enzovoort. Geen van deze landen vormt een bedreiging voor België of zijn militairen. Meestal zijn ze het toneel van burgeroorlogen waarbij de betrokken partijen zonder enige terughoudendheid anti-persoonmijnen gebruiken.

Dat heeft tot onnoemelijk veel slachtoffers onder de burgerbevolking geleid en tot het verlies van waardevol woon- en landbouwgebied. Tevens worden de humanitaire hulpacties hierdoor bemoeilijkt (idem ten gevolge van anti-tankmijnen).

Zo werden er tijdens de Falklandoorlog tussen Groot-Brittannië en Argentinië 30 000 mijnen gelegd die men niet meer kan detecteren.

De minister merkt op dat de door de vorige spreker opgesomde conflicten geen verband houden met de noodsituatie waarvoor hij ten behoeve van de Belgische militairen in het wetsvoorstel een uitzondering op het verbod van het gebruik van mijnen wenst in te voeren. De noodsituatie zal zich waarschijnlijk vooral op het eigen grondgebied voordoen.

Il précise que les militaires belges ont utilisé des mines pour la dernière fois en Corée, en 1951. A la fin du conflit, ces mines ont été enlevées.

Il conteste donc le lien que l'on fait entre l'utilisation désordonnée des mines antipersonnel dans certains pays du tiers monde, dont la population civile est la principale victime, et la politique rigoureuse que l'armée belge est tenue de suivre quand elle veut employer ces armes.

Le ministre estime dès lors que l'utilisation de mines antipersonnel est défendable dans les cas de nécessité, s'il n'y a pas d'autre solution et que le Parlement en est informé. Cette exception à l'interdiction d'employer les mines antipersonnel prévue par la proposition de loi, s'inspire du souci de préserver la sécurité des militaires belges.

Il estime par ailleurs que la proposition à l'examen ne compromet pas la protection de certains sites, comme les installations nucléaires, à la condition toutefois que l'exception proposée par lui soit acceptée.

Un des coauteurs précise que la proposition de loi ne concerne pas le mode opératoire suivant lequel l'armée belge pose des mines, mais qu'elle vise à interdire la production de ces armes.

Un rapport de l'Unicef mentionne non seulement les pays où l'on fabrique des mines antipersonnel, mais aussi ceux où on les utilise: Angola, Mozambique, Irak, Somalie, Cambodge, etc. Aucun de ces pays ne constitue une menace pour la Belgique ou ses militaires. Le plus souvent, ils sont le théâtre de guerres civiles, où les parties en cause utilisent des mines antipersonnel sans aucune réserve.

Cette pratique a fait d'innombrables victimes dans la population civile et entraîne la perte de territoires précieux pour l'habitation et l'agriculture. En outre, cette situation complique les actions d'aide humanitaire (il en va de même des mines antichars).

Ainsi, au cours de la guerre des Malouines entre la Grande-Bretagne et l'Argentine, on a posé 30 000 mines que l'on ne peut plus détecter.

Le ministre fait remarquer que les conflits énumérés par la préopinante n'ont rien à voir avec l'état de la nécessité pour lequel il souhaite prévoir dans la proposition de loi une exception à l'interdiction d'employer des mines. Cet état de nécessité se présentera vraisemblablement surtout sur notre territoire.

De rapporteur brengt waardering op voor de inspanning die de minister zich getroost om de indieners van het wetsvoorstel tegemoet te komen. Hij koestert echter nog twijfels over de gegrondheid van het aangekondigde amendement.

In de eerste plaats kan niemand waarborgen dat, wanneer anti-personenmijnen bij gebrek aan alternatieven in een noodsituatie worden gebruikt ter bescherming van Belgische militairen, zich het fenomeen van «het dubbel gebruik» voordoet. Deze mijnen kunnen immers ook burgers bedreigen.

Ten tweede kan men zich afvragen wat onder «noodsituatie» en «gebrek aan alternatieven» moet worden verstaan. Zullen deze begrippen te velde moeten worden geapprecieerd? Dat zou betekenen dat het een louter militaire aangelegenheid wordt.

De minister vestigt er de aandacht op dat in zijn amendement de minister van Landsverdediging het gebruik van anti-personenmijnen tegenover het Parlement dient te verantwoorden. Er is dus geen gratuite benadering. De minister zal derhalve moeten aantonen waarin de noodsituatie bestaat.

Een van de indieners van het voorstel wijst erop dat het door de minister aangekondigde amendement kadert in de rechtsfiguur van de noodtoestand (état de nécessité). Het beroep op deze rechtvaardigingsgrond vereist geen wetsbepaling ter omschrijving van de gevallen die als noodtoestand kunnen worden beschouwd.

Toegespitst op de mijnenproblematiek, rijst de vraag, en dit in de veronderstelling dat het wetsvoorstel ongewijzigd wordt goedgekeurd, welk verwijt de militairen kan worden gemaakt indien ze bij gebrek aan enig alternatief anti-personenmijnen gebruiken om aan de dood te ontsnappen. Met andere woorden, kunnen zij zich in om het even welk juridisch kader op het begrip noodtoestand beroepen?

Men kan opwerpen dat, zodra er een gewapend conflict uitbreekt, van noodtoestand gewag kan worden gemaakt. Vandaar het belang om het begrip noodsituatie, zoals het in het aangekondigde amendement van de minister voorkomt, nader te omschrijven.

Een lid wenst te weten volgens welke procedure de minister van Landsverdediging het Parlement de toestemming zal vragen om in een noodsituatie van de wettelijke bepalingen te mogen afwijken.

De minister repliceert dat de minister van Landsverdediging het Parlement uitsluitend achteraf informeert over het bestaan van een noodsituatie en het gebruik van anti-personenmijnen.

Le rapporteur apprécie l'effort que fait le ministre pour satisfaire aux desiderata des auteurs de la proposition de loi. Il ajoute qu'il doute cependant encore du bien-fondé de l'amendement annoncé.

Premièrement, parce que personne ne peut garantir qu'il n'y aura pas un phénomène de «double emploi», au cas où l'on aurait utilisé des mines anti-personnel à des fins de protection de militaires belges dans un état de nécessité en l'absence de toute autre solution. Ces mines peuvent constituer, en effet, une menace, notamment pour les civils.

Deuxièmement, parce que l'on peut se demander ce qu'il faut entendre par «état de nécessité» et «absence de toute autre solution». Ces notions devront-elles faire l'objet d'une appréciation sur le terrain? Si oui, cela signifierait que la matière en question devient purement militaire.

Le ministre attire l'attention sur le fait qu'aux termes de son amendement, le ministre de la Défense nationale doit motiver devant le Parlement l'utilisation de mines antipersonnel. Il est donc soumis à certaines obligations et doit prouver qu'il y a bel et bien un état de nécessité.

L'un des auteurs de la proposition souligne que l'amendement annoncé par le ministre cadre très bien avec l'état de nécessité. Il est inutile, pour pouvoir justifier les choses de cette manière, que l'on ait pris une disposition légale définissant les cas dans lesquels l'on peut se trouver dans un état de nécessité.

Pour ce qui est des mines, l'on peut se demander — en supposant que la proposition de loi soit adoptée telle qu'elle — en quoi on pourrait reprocher, à des militaires, d'avoir utilisé des mines antipersonnel pour échapper à la mort, en l'absence de toute autre arme. En d'autres termes, peuvent-ils invoquer la notion d'état de nécessité dans quelque cadre juridique que ce soit?

L'on peut rétorquer à cela que l'état de nécessité peut être invoqué dès qu'un conflit armé éclate. C'est pourquoi il importe de définir plus concrètement la notion d'état de nécessité qui sera utilisée dans l'amendement annoncé par le ministre.

Un membre aimerait savoir quelle procédure le ministre de la Défense nationale compte suivre pour demander, au Parlement, l'autorisation de pouvoir déroger aux dispositions légales dans un état de nécessité.

Le ministre réplique que c'est seulement *a posteriori* que le ministre de la Défense nationale informe le Parlement de l'existence d'un état de nécessité et de l'utilisation de mines antipersonnel.

Het lid merkt op dat het Parlement alsdan geen of weinig zeggenschap heeft.

De minister stelt dat dit het fundamenteel onderscheid is tussen de wetgevende en de uitvoerende macht. Indien er Belgische militairen iets in een conflict overkomt, is de minister van Landsverdediging verantwoordelijk en niet het individuele parlements lid.

Een ander lid is van oordeel dat, aangezien het sinds 1951 geleden is dat Belgische strijdkrachten nog anti-persoonmijnen hebben gebruikt, deze mijnen eerder een symbolisch verdedigingsmiddel zijn.

De minister werpt op dat in deze gedachtengang het leger kan worden afgeschaft. Behoudens voor humanitaire missies is het immers sinds 1951 niet meer in actie getreden. *Idem dito* voor de N.A.V.O.

Het lid antwoordt dat ze het leger als dusdanig niet in vraag stelt. Zij betwijfelt of het leger in oorlogstijd wel de kans heeft om zijn mijnen te lokaliseren, te markeren en achteraf op te ruimen.

De minister bevestigt dat het Belgisch leger, in tegenstelling tot ongeregelde eenheden, daartoe volkomen in staat is. Hij waarschuwt eens te meer tegen de verwarring tussen de situatie in derde-wereldlanden, waar in burgeroorlogen mijnen in het wilde weg worden rondgestrooid zonder dat ze achteraf worden opgeruimd, en de strikte procedures die het Belgisch leger bij mijnenlegoperaties dient na te leven.

III. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING

1. Artikel 1 (nieuw)

a) Amendementen

De minister dient het volgende amendement in:

« Het voorgestelde artikel 1 te doen voorafgaan door een nieuw artikel, luidende:

« Artikel 1. — Artikel 3 van de wet van 3 januari 1933 op de vervaardiging van, de handel in en het dragen van wapens en op de handel in munitie wordt aangevuld met de volgende leden:

« Als anti-persoonmijn moet worden beschouwd een willekeurig tuig, geplaatst in of op de grond of een ander oppervlak of in de nabijheid, en bedoeld om te ontploffen of uiteen te spatten door de aanwezigheid of het contact van een persoon.

Als valstrikmijn moet worden beschouwd elk dispositief of materieel, dat ontworpen, gebouwd of aangepast is om te doden of te kwetsen en dat

L'intervenant remarque que le Parlement n'a pas grand-chose à dire, dans un tel cas et, même, qu'il n'a rien à dire du tout.

Le ministre déclare qu'il y a une distinction fondamentale entre le pouvoir législatif et le pouvoir exécutif. S'il arrive quelque chose à des militaires belges au cours d'un conflit, c'est le ministre de la Défense nationale qui est responsable et non pas le parlementaire individuel.

Un autre membre estime que, comme les forces armées belges n'ont plus utilisé de mines antipersonnel depuis 1951, elles ne sont plus qu'un moyen de défense assez symbolique.

Le ministre lui répond que ce raisonnement mènerait à la suppression de l'armée. En effet, l'armée n'a plus été engagée depuis 1951, si ce n'est pour des missions humanitaires. Cela vaut aussi pour l'O.T.A.N.

L'intervenante déclare qu'elle ne remet pas en question l'armée en tant que telle, mais qu'elle doute que l'armée puisse localiser et marquer les mines qu'elle place en temps de guerre et qu'elle puisse les neutraliser par après.

Le ministre réplique que contrairement aux unités irrégulières l'armée belge est parfaitement capable de le faire. Il souligne une nouvelle fois qu'il ne faut pas confondre ce qui se passe dans les pays du tiers monde, où l'on pose des mines au hasard pendant les guerres civiles sans se soucier de les neutraliser ensuite, avec ce qui se passe chez nous, étant entendu que l'armée belge doit suivre des procédures strictes lorsqu'elle effectue des opérations de pose de mines.

III. DISCUSSION DES ARTICLES

1. Article 1er (nouveau)

a) Amendements

Le ministre dépose l'amendement suivant:

« Faire précéder l'article 1er proposé par un nouvel article, libellé comme suit:

« Article premier. — L'article 3 de la loi du 3 janvier 1933 relative à la fabrication, au commerce et au port des armes et au commerce des munitions est complété par les alinéas suivants:

« Doit être considéré comme mine antipersonnel tout engin quelconque enfoui dans ou placé sur le sol, et conçu pour exploser ou éclater du simple fait de la présence ou du contact d'une personne.

Doit être considéré comme un piège tout dispositif ou matériel conçu, construit ou adapté pour tuer ou blesser dont le fonctionnement se déclenche inopinément.

onverwacht functioneert wanneer men het ogenschijnlijk ongevaarlijk voorwerp verplaatst of benadert of een ogenschijnlijk ongevaarlijke beweging uitvoert.

Als soortgelijk mechanisme moet worden beschouwd munities en mechanismen die met de hand geplaatst worden en bedoeld zijn om te doden, te kwetsen of schade te berokkenen en die op afstand op bevel of automatisch na een zekere tijd aangezet worden.»

Verantwoording

Het nieuwe vierde lid in artikel 4 van de wapenwet, zoals voorgesteld door de indieners van het wetsvoorstel, wordt behouden.

De overige nieuwe leden worden wat betreft de begripsbepalingen aangepast en in overeenstemming gebracht met het V.N.-Verdrag van 10 oktober 1980.

Dezelfde definities als voorgesteld in dit amendement zijn de enige correcte bepalingen zoals tevens gesteld in het Protocol II van het hogergenoemde V.N.-Verdrag.

Overigens is de in het wetsvoorstel gebezigde term « artilleriestuk » niet toepasselijk in deze context.

Deze definities worden in het toepassingsgebied van artikel 3 van de wapenwet gevoegd.

Een lid verklaart dat de Franstalige tekst van het amendement vanuit stilistisch oogpunt te wensen overlaat.

Hij wenst te weten of de door de minister voorgestelde definities de voorkeur verdienen op de algemene omschrijving welke in het wetsvoorstel is gegeven.

De heer Pataer kant zich tegen precieze gedetailleerde definities van een anti-personenmijn, een valstrikmijn en een soortgelijk mechanisme omdat deze ten gevolge van de vooruitgang van de wapentechnologie wel eens snel voorbijgestreefd zouden kunnen zijn.

Om die reden heeft hij een amendement ingediend waarbij in de wapenwet van 3 januari 1933 uitsluitend wordt bepaald dat deze tuigen geacht worden verboden wapens te zijn.

Dit amendement luidt als volgt:

« Artikel 1 te doen voorafgaan door een nieuw artikel, luidende:

« Artikel 3, eerste lid, van de wet van 3 januari 1933 op de vervaardiging van, de handel in en het dragen van wapens en op de handel in munitie wordt vervangen als volgt:

ment à l'occasion du déplacement, de l'approche d'une chose en apparence inoffensive ou de l'accomplissement d'un geste normalement sans danger.

Doit être considéré comme un dispositif de même nature, les munitions et dispositifs placés à la main et conçus pour tuer, blesser ou causer des dommages et qui peuvent être déclenchés à distance sur ordre ou automatiquement à l'issue d'un délai fixé à l'avance.»

Justification

Le nouvel alinéa 4 de l'article 4 de la loi sur les armes est maintenu tel qu'il est libellé dans la proposition des auteurs de la proposition de loi.

Les autres nouveaux alinéas sont adaptés pour ce qui est des définitions et mis en concordance avec le traité de l'O.N.U. du 10 octobre 1980.

Les définitions telles que libellées dans le présent amendement sont les seules définitions correctes, comme l'établit aussi le traité de l'O.N.U. cité ci-dessus en son protocole II.

Par ailleurs, le terme « pièce d'artillerie » utilisé dans la proposition de loi n'est pas applicable dans ce contexte.

Les définitions sont ajoutées au champ d'application de l'article 3 de la loi sur les armes.

Un commissaire déclare que le style du texte français de l'amendement laisse à désirer.

Il demande si les définitions proposées par le ministre sont préférables aux définitions générales qui figurent dans la proposition de loi.

M. Pataer s'oppose à ce que l'on donne des définitions précises et détaillées des mines antipersonnel, des pièges et des dispositifs de même nature, parce que les progrès technique en matière d'armement pourraient les rendre rapidement caduques.

C'est pourquoi il a déposé un amendement visant à inscrire simplement, dans la loi du 3 janvier 1933 relative aux armes, que ces engins sont considérés comme des armes prohibées.

Cet amendement est libellé comme suit:

« Faire précéder l'article 1er par un article nouveau libellé comme suit:

« Article premier. — Le premier alinéa de l'article 3 de la loi du 3 janvier 1933 relative à la fabrication, au commerce et au port des armes et au commerce des munitions est remplacé par la disposition suivante:

« Worden geacht verboden wapens te zijn: anti-personenmijnen en valstrikmijnen, dolken en dolkessen, met uisluiting van jachtmessen, degenstokken en geweerstokken, knotsen, vouwgeweren boven kaliber 20, geweren waarvan de loop of de kolf in verschillende delen kan worden uiteengenomen en alle verdoken of geheime aanvalswapens die niet als verweerwapens of oorlogswapens mochten beschouwd zijn. »

Verantwoording

Uit artikel 1 van het voorstel van wet blijkt dat de indianers van het voorstel de anti-personenmijnen of valstrikmijnen als verboden wapens beschouwen. Het lijkt dan ook raadzaam deze wapens te vernemen in het artikel van de wet van 3 januari 1933 waarin een opsomming wordt gegeven van de verboden wapens.

Een mede-indiener van het voorstel onderschrijft dit amendement, maar stelt voor de woorden « en valstrikmijnen » te schrappen. De definitie in artikel 1 van het wetsvoorstel van wat als anti-personenmijn, valstrikmijn of soortgelijk mechanisme moet worden beschouwd, is namelijk al erg ruim.

Een andere indiener geeft er de voorkeur aan de terminologie te gebruiken die in het V.N.-Verdrag van 10 oktober 1980 voorkomt, te weten anti-personenmijnen, valstrikmijnen of soortgelijke mechanismen.

De voorzitter stelt voor het amendement van de heer Pataer in die zin te subamenderen.

Laatstgenoemde heeft hiertegen geen bezwaar.

b) Stemmingen

Het amendement van de minister houdende invoeging van een artikel 1 (nieuw) wordt verworpen met 12 tegen 3 stemmen.

Het gesubamendeerde amendement van de heer Pataer wordt als artikel 1 (nieuw) bij eenparigheid aangenomen door de 15 aanwezige leden.

2. Artikel 2 (artikel 1 van het wetsvoorstel)

a) Amendementen

De heer Pataer heeft eerder al de stelling verdedigd dat het niet raadzaam is bij wet een definitie te geven van wat als anti-personenmijn, valstrikmijn of soortgelijk mechanisme moet worden beschouwd.

Hij stelt daarom voor de in het wetsvoorstel opgenomen omschrijving te schrappen.

« Sont réputées armes prohibées : les mines antipersonnel et pièges, les poignards et couteaux en forme de poignard, à l'exclusion des couteaux de chasse, les cannes à épée et cannes-fusils, les casse-tête, les fusils pliants d'un calibre supérieur au calibre 20, les fusils dont le canon ou la crosse se démonte en plusieurs tronçons, et toutes armes offensives cachées ou secrètes qui ne seraient pas réputées armes de défense ou armes de guerre. »

Justification

Il ressort de l'article 1er de la proposition de loi que les auteurs de celle-ci considèrent les mines antipersonnel ou les pièges comme des armes prohibées. Il paraît indiqué, dès lors, de citer ces armes à l'article de la loi du 3 janvier 1933 où sont énumérées les armes prohibées.

L'un des auteurs de la proposition souscrit à cet amendement, mais propose de supprimer les mots « et pièges ». En effet, la définition fournie à l'article 1er de la proposition de loi, de ce qui doit être considéré comme une mine antipersonnel, un piège ou un dispositif de même nature, est déjà très large.

Un autre auteur préfère que l'on s'en tienne à la terminologie qui figure dans le traité de l'O.N.U. du 10 octobre 1980. Il y est question de mines antipersonnel, de pièges et de dispositifs de même nature.

Le président propose de sous-amender en ce sens l'amendement de M. Pataer.

Ce dernier ne voit pas d'objection à ce qu'on le fasse.

b) Votes

L'amendement du ministre visant à insérer un article 1er (nouveau) est rejeté par 12 voix contre 3.

L'amendement sous-amendé de M. Pataer est adopté à l'unanimité des 15 membres présents et devient l'article 1er (nouveau).

2. Article 2 (article 1er de la proposition de loi)

a) Amendements

M. Pataer a déjà défendu auparavant le point de vue selon lequel il n'est pas opportun de donner une définition légale de ce qu'il faut considérer comme mine antipersonnel, piège ou dispositif de même nature.

C'est pourquoi il propose de supprimer la définition qui figure dans la proposition de loi.

Daartoe dient hij het volgende amendement in:

« Artikel 4 van dezelfde wet wordt aangevuld met een vierde lid, luidende:

« De afwijkingsregeling neergelegd in het vorige lid is niet van toepassing op de anti-personenmijnen en valstrikmijnen. »

Verantwoording

Het is niet opportuun in de basiswet op de vervaardiging van, de handel in en het dragen van wapens precieze definities te geven van bepaalde wapensoorten. Die definities worden beter vastgelegd bij koninklijk besluit of zelfs bij omzendbrief, gelet op de snelle technische evolutie van heel wat wapensystemen. Wij verwijzen hier bij voorbeeld naar omzendbrief 1260/1/7 van 20 september 1991 inzake de verschillende categorieën wapens. Bij het definiëren van bedoelde verboden wapens kunnen ook de zogenoemde soortgelijke mechanismen worden aangeduid, zodat het niet nodig is daarvan reeds gewag te maken in de tekst van de wet zelf.

Met betrekking tot het voorstel om de definiëring van deze wapens aan de Koning over te laten, merkt een lid op dat de minister in zijn amendement houdende invoeging van een artikel 1 (nieuw), een omschrijving heeft gegeven van een antipersonenmijn, een valstrikmijn en een soortgelijk mechanisme.

Deze definities zijn overgenomen uit het V.N.-Verdrag van 10 oktober 1980, alsook uit het Tweede Protocol bij het voormelde verdrag.

Spreker ziet bijgevolg niet in om welke reden het amendement van de minister werd verworpen.

Hier kan aan worden toegevoegd dat de minister als corollarium van het voormelde amendement een tweede amendement heeft ingediend dat tot doel heeft de in het wetsvoorstel gegeven definitie van deze wapens te schrappen.

Het luidt als volgt:

« Het voorgestelde artikel 1 te vervangen als volgt:

« Artikel 4 van dezelfde wet wordt aangevuld met het volgende lid:

« De afwijkingsregeling neergelegd in het derde lid is niet van toepassing op de anti-personenmijnen en valstrikmijnen of soortgelijke mechanismen. »

Voor de verantwoording kan naar het eerste amendement worden verwezen (cf. blz. 27).

De voorzitter stelt dat de in het wetsvoorstel opgenomen definitie alle kenmerken van de anti-personenmijn dekt en nauw aansluit bij wat in het courante taalgebruik als een dergelijk wapen wordt

A cet effet, il dépose l'amendement suivant:

« L'article 4 de la même loi est complété par un quatrième linéa, libellé comme suit:

« Le régime dérogatoire prévu à l'alinéa précédent n'est pas applicable aux mines antipersonnel et pièges. »

Justification

Il est inopportun de définir de manière précise certains types d'armes dans la loi de base relative à la fabrication, au commerce et au port des armes et au commerce des munitions. Etant donné l'évolution technique rapide de bon nombre de systèmes d'armes, mieux vaut le faire dans un arrêté royal, voire dans une circulaire. Que l'on songe, par exemple, à cet égard, à la circulaire 1260 du 20 septembre 1991 relative aux différentes catégories d'armes. L'on peut, d'ailleurs, définir les armes prohibées visées en désignant, en outre, les dispositifs dits de même nature, que l'on ne doit plus mentionner, alors, dans le texte de loi proprement dit.

Quant à la proposition de laisser le Roi définir ces armes, un membre remarque que le ministre a donné une définition d'une mine antipersonnel, d'un piège et d'un dispositif de même nature dans son amendement visant à insérer un article 1er (nouveau).

Ces définitions sont issues de la Convention des Nations Unies du 10 octobre 1980, ainsi que du deuxième protocole à celle-ci.

L'intervenant ne voit donc pas pourquoi l'on a rejeté l'amendement du ministre.

A quoi l'on peut ajouter que le ministre a déposé un deuxième amendement en tant que corollaire à l'amendement précité, et qui vise à supprimer la définition que l'on donne de ces armes dans la proposition de loi.

Cet amendement est libellé comme suit:

« Remplacer l'article 1er proposé par les dispositions suivantes:

« L'article 4 de la même loi est complété par l'alinéa suivant:

« Le régime dérogatoire prévu à l'alinéa précédent n'est pas applicable aux mines antipersonnel et pièges ou dispositifs de même nature. »

L'on renvoie au premier amendement pour la justification (cf. p. 27).

Le président déclare que la définition qui figure dans la proposition de loi recouvre tous les aspects d'une mine antipersonnel et correspond de près à ce que l'on considère, dans le langage courant, comme

beschouwd. De door de minister voorgestelde definities gaan hier weliswaar niet tegen in, maar vertonen zeker wat de Franse tekst betreft, een aantal onduidelijkheden.

Zo wordt bepaald dat als anti-personenmijn moet worden beschouwd een willekeurig tuig, geplaatst in of op de grond of een ander oppervlak (...), terwijl in het wetsvoorstel sprake is van ieder mechanisme dat op of onder enig oppervlak of in de nabijheid daarvan wordt geplaatst.

Deze laatste omschrijving is algemener en betreft ook de mijnen die in bomen of in het water zijn geplaatst.

Om die reden onderschrijft hij de in het wetsvoorstel vermelde definitie die zijns inziens synthetischer en duidelijker is. Hij geeft wel toe dat elke definitie voor interpretatie vatbaar is. De vraag of een bepaald tuig al dan niet als een anti-personenmijn moet worden beschouwd, is bijgevolg een feitenkwestie waarvan de appreciatie in voorkomend geval aan de rechter moet worden overgelaten.

Een lid verzet zich tegen het amendement van de heer Pataer om in de wet geen definitie te geven van wat als anti-personenmijn, valstrikmijn of soortgelijk mechanisme moet worden beschouwd.

Hij acht het raadzaam de in het wetsvoorstel opgenomen definitie te behouden omdat ze een algemeen karakter heeft. Het kan dan aan de Koning worden overgelaten om op grond van de evolutie van de wapenmarkt te bepalen of en, zo ja, welke wapens al dan niet als anti-personenmijn, valstrikmijn of soortgelijk mechanisme moeten worden beschouwd.

De indiener van het amendement verklaart op dit punt niet te willen aandringen. Hij heeft begrip voor het pleidooi van sommige leden om in de wapenwet een summier synthetische definitie van deze wapens op te nemen. Dit veronderstelt echter wel dat er uitvoeringsbesluiten worden uitgevaardigd waarin een en ander technisch wordt geëxpliciteerd en bepaalde wapens als anti-personenmijn, valstrikmijn of soortgelijk mechanisme worden gecatalogeerd. Vooral de notie « soortgelijk mechanisme » vraagt om precisering.

Hij verklaart zich derhalve bereid zijn amendement in te trekken.

De voorzitter is de mening toegedaan dat er niet noodzakelijk uitvoeringsbesluiten hoeven te worden genomen. In voorkomend geval, zullen de hoven en rechtbanken appreciëren of bepaalde wapens als anti-personenmijn, valstrikmijn of soortgelijk mechanisme moeten worden beschouwd.

Een lid waarschuwt ervoor dat dit wetsvoorstel zich in de strafrechtelijke sfeer bevindt. Wanneer een

une arme de ce type. Les définitions proposées par le ministre ne sont certes pas mauvaises, mais comportent un certain nombre d'imprécisions, surtout en ce qui concerne le texte français.

C'est ainsi que la définition proposée par le ministre précise qu'il faut considérer comme mine antipersonnel « tout engin quelconque enfoui dans ou placé sur le sol (...) », alors que la proposition de loi fait état de « tout engin ... placé sur ou sous n'importe quelle surface ou à proximité de celle-ci ».

Cette dernière définition est plus générale et peut également s'appliquer aux mines qui sont placées dans des arbres ou dans l'eau.

C'est pour cette raison que le président souscrit à la définition qui figure dans la proposition de loi, laquelle est d'après lui plus synthétique et plus claire. Il admet certes que toute définition est susceptible d'interprétation. La question de savoir s'il faut considérer un engin quelconque comme une mine antipersonnel ou non constitue dès lors une question de fond, dont il faut laisser l'appréciation, le cas échéant, au juge.

Un membre s'oppose à l'amendement de M. Pataer visant à ne pas inclure dans la loi une définition de ce qu'il faut considérer comme étant une mine antipersonnel, un piège ou un dispositif de même nature.

Il estime opportun de maintenir la définition qui figure dans la proposition de loi parce qu'elle est générale. L'on peut ensuite confier au Roi la tâche de déterminer si, sur la base de l'évolution du marché des armes, une arme doit être considérée comme étant une mine antipersonnel, un piège ou un dispositif de même nature, et, dans l'affirmative, quelles sont les armes qui répondent à cette définition.

L'auteur de l'amendement déclare ne pas vouloir insister sur ce point. Il comprend que certains membres plaident pour l'inclusion, dans la loi sur les armes, d'une définition synthétique et sommaire des armes dont il est question. Cela suppose cependant que l'on prenne des arrêtés d'exécution explicitant divers points sur le plan technique et classant certaines armes parmi les catégories des mines antipersonnel, des pièges ou des dispositifs de même nature. C'est surtout la notion de « dispositif de même nature : qui nécessite des précisions ».

Il se dit dès lors disposé à retirer son amendement.

Le président estime qu'il ne faut pas nécessairement prendre des arrêtés d'exécution. Le cas échéant, les cours et tribunaux estimeront s'il faut considérer certaines armes comme étant des mines antipersonnel, des pièges ou des dispositifs de même nature.

Un membre rappelle que la proposition de loi à l'examen relève du domaine pénal. Si l'on utilise une

uitdrukking als soortgelijk mechanisme wordt gehanteerd, moet die in de strafwet worden gedefinieerd, zodat ze als toetssteen kan gelden. Het komt erop aan het voorwerp van de bepaling te objectiveren.

De minister beklemtoont dat de definities van anti-personenmijn, valstrikmijn of soortgelijk mechanisme in zijn inmiddels verworpen amendement van technische aard zijn en overeenstemmen met de internationaalrechtelijke bepalingen. Het feit dat de voorkeur wordt gegeven aan de algemene definitie van het wetsvoorstel, is niet echt van fundamenteel belang.

Hij wijst er echter op dat het woord «artilleriestuk» niet in de definitie thuishoort. Een artilleriestuk, te weten een kanon of een houwitser, heeft niets uit te staan met mijnen.

De voorzitter stelt daarom voor de woorden «of artilleriestuk» te schrappen.

Een lid is van oordeel dat de tekst van het wetsvoorstel een interne coherentie vertoont.

Zij ontkent niet dat de in het wetsvoorstel gegeven definitie van wat als anti-personenmijn, valstrikmijn of soortgelijk mechanisme moet worden beschouwd, enigszins vaag is. Zij heeft echter de stellige indruk dat het uitermate moeilijk is een preciese omschrijving te geven. Zo ontsnappen de door de minister voorgestelde definities evenmin aan een zekere algemeenheid. Wat moet men immers verstaan onder «wanneer men het ogenschijnlijk ongevaarlijk voorwerp verplaatst of benadert of een ogenschijnlijk ongevaarlijke beweging uitvoert»?

Zij verklaart zich dan ook voorstander van de in artikel 1 van het wetsvoorstel vermelde definitie.

De heren Barzin en Foret dienen het volgende amendement in:

«In het voorgestelde vijfde lid van artikel 4 de woorden «ontworpen of aangepast» te vervangen door de woorden «ontworpen of van bij het begin aangepast.»

Verantwoording

In het wetsvoorstel worden uiteraard de anti-personenmijnen bedoeld maar ook alle mechanismen die ontworpen of zodanig aangepast zijn dat ze soortgelijke effecten teweegbrengen, dit wil zeggen dat ze exploderen wanneer ze in contact komen met een gewicht van enkele kilo's, dus in contact met een persoon.

Volgens de zeer duidelijke toelichting beoogt de tekst dus niet de anti-tankmijnen, die normalerwijze zo afgesteld zijn dat ze exploderen bij het contact met een gewicht dat veel hoger ligt dan het gewicht van een persoon.

expression du type «dispositif de même nature», il faut la définir dans la loi pénale, de sorte à pouvoir s'en servir comme critère. Il faut objectiver la disposition.

Le ministre attire l'attention sur le fait que les définitions données dans son amendement (rejeté entre-temps) aux mines antipersonnel, aux pièges ou aux dispositifs de même nature sont de nature technique et correspondent aux dispositions du droit international. Le fait de préférer la définition générale qui figure dans la proposition de loi ne présente pas vraiment d'intérêt fondamental.

Il souligne cependant que le terme «pièce d'artillerie» n'est pas à sa place dans la définition. Une pièce d'artillerie, à savoir un canon ou un obusier, n'a rien à voir avec les mines.

Le président propose dès lors de supprimer les mots «ou pièce d'artillerie».

Une membre estime que le texte de la proposition de loi fait preuve d'une cohérence interne.

Elle ne nie pas que la définition, donnée dans la proposition de loi, de ce qu'il faut considérer comme mine antipersonnel, piège ou dispositif de même nature est un tant soit peu vague. Elle a cependant la ferme impression qu'il est extrêmement difficile de donner une définition précise. C'est ainsi que les définitions proposées par le ministre ne sont pas davantage dépourvues d'une certaine généralité. En effet, que faut-il entendre par «à l'occasion du déplacement, de l'approche d'une chose en apparence inoffensive ou de l'accomplissement d'un geste normale-ment sans danger»?

Elle déclare dès lors se rallier à la définition qui figure à l'article 1er de la proposition de loi.

MM. Barzin et Foret déposent l'amendement suivant:

«Au cinquième alinéa de l'article 4 proposé, remplacer les mots «conçu ou adapté» par les mots «conçu ou adapté dès l'origine.»

Justification

Dans la proposition de loi, les armes visées sont, bien sûr, les mines antipersonnel mais aussi tous les engins qui ont été conçus ou adaptés pour avoir des effets similaires, c'est-à-dire pour exploser au contact d'un poids de quelques kilos, et donc au contact d'une personne.

Le texte, au vu de ses développements très clairs, ne vise pas les armes antichars qui sont normalement réglées pour exploser au contact d'un poids bien supérieur à celui d'une personne.

Men mag echter niet vergeten dat er met die anti-tankmijnen geknoeid kan worden door de strijders zelf zodat ze kunnen exploderen wanneer ze in contact komen met een gewicht dat gelijk is aan dat van een persoon.

De fabrikanten, verkopers, invoerders of uitvoerders van normaal ontworpen anti-tankmijnen kunnen allicht niet verantwoordelijk worden gesteld voor de wijzigingen die de gebruikers zelf in die mijnen aanbrengen.

Bijgevolg dient de voorgestelde definitie nader omschreven te worden.

Een van de ondertekenaars van het voorstel acht deze wijziging overbodig. Het spreekt vanzelf dat de verkoper van anti-tankmijnen niet aansprakelijk is voor de onrechtmatige activiteit van een derde die deze mijnen tot anti-persoonmijnen ombouwt. Indien het amendement wordt aangenomen, heeft dat tot gevolg dat een anti-tankmijn, die tot een anti-persoonmijn wordt omgebouwd, niet onder de gelding van de wet zou vallen, hetgeen uiteraard niet de bedoeling is. Zodra een anti-tankmijn tegen personen kan worden gebruikt, valt ze onder het wettelijk verbod.

De voorzitter sluit deze discussie af met het voorstel om in het voorgestelde artikel 4, vijfde lid, van de wapenwet, de woorden « of artilleriestuk » te schrappen.

Met betrekking tot de Nederlandstalige tekst van dit artikel stelt de rapporteur voor de woorden « ieder mechanisme » te vervangen door de woorden « ieder tuig ».

De Commissie stemt in met de beide voorstellen.

Hierop verklaart de rapporteur zijn amendement in te trekken.

b) Stemmingen

Het amendement van de minister wordt verworpen met 12 tegen 3 stemmen.

Het amendement van de heren Barzin en Foret wordt verworpen met 15 stemmen tegen 1 stem.

Het gewijzigde artikel 1 wordt als artikel 2 bij eenparigheid aangenomen door de 16 aanwezige leden.

3. Artikel 3 (art. 2 van het wetsvoorstel)

a) Amendementen

De minister dient het volgende amendement in:

« Het voorgestelde artikel 2 te vervangen als volgt :

« Artikel 22 van dezelfde wet wordt aangevuld met volgende leden :

« In afwijking van de vorige leden, zijn de verwerking en het verstrekken van anti-persoonmijnen en

Il ne faut cependant pas se cacher du fait que ces mines antichars peuvent être trafiquées par les combattants eux-mêmes pour exploser au contact d'un poids équivalent à celui d'une personne.

Les fabricants, vendeurs, importateurs ou exportateurs de mines antichars normalement conçues ne peuvent être tenus pour responsables de transformations ultérieures apportées à ces engins par le fait d'utilisateurs eux-mêmes.

Il y a donc lieu d'apporter une certaine précision à la définition proposée.

Un des signataires de la proposition estime cette modification superflue. Il est évident qu'un vendeur de mines antichars ne peut être tenu pour responsable des actes illicites par lesquels un tiers transforme ces mines en mines antipersonnel. Si l'on adopte l'amendement, une mine antichar, qui serait transformée en mine antipersonnel, ne tomberait pas sous l'application de la loi, ce qui, bien entendu, n'est pas l'objectif poursuivi. Dès que l'on peut utiliser une mine antichar contre des personnes, elle tombe sous de coup de l'interdiction légale.

Le président conclut la discussion en proposant de supprimer, à l'article 4, cinquième alinéa, proposé de la loi sur les armes, les mots « ou pièce d'artillerie ».

En ce qui concerne le texte néerlandais de cet article, le rapporteur propose de remplacer les mots « ieder mechanisme » par « ieder tuig ».

La commission approuve ces deux propositions de modification.

Sur ce, le rapporteur déclare retirer son amendement.

b) Votes

L'amendement du ministre est rejeté par 12 voix contre 3.

L'amendement de MM. Barzin et Foret est rejeté par 15 voix contre 1.

L'article 1er modifié est adopté à l'unanimité des 16 membres présents et devient l'article 2.

3. Article 3 (art. 2 de la proposition de loi)

a) Amendements

Le ministre propose l'amendement qui suit :

« Remplacer l'article 2 proposé par les dispositions suivantes :

« L'article 22 de la même loi est complété par les alinéas suivants :

« Par dérogation aux alinéas précédents, l'acquisition et la délivrance par l'Etat ou les administrations

valstrikmijnen of soortgelijke mechanismen door de Staat of de overheidsbesturen verboden voor een periode van vijf jaar.

Het verbod kan worden verlengd door de Koning bij een in Ministerraad overlegd besluit voor eenzelfde periode.

Het gebruik van deze mijnen en mechanismen daarentegen kan worden toegestaan indien tegelijkertijd de volgende voorwaarden zijn vervuld:

1º het gebruik is noodzakelijk voor de bescherming van de eigen militairen in noodsituaties en er is geen valabel alternatief voorhanden;

2º van het gebruik moeten de Kamers onmiddellijk in kennis worden gesteld door de minister van Landsverdediging.

Het hogervermelde verbod heeft geen betrekking op het gebruik, het verwerven of het verstrekken van deze wapens in het kader van de opleiding of bijscholing van specialisten die deelnemen aan operaties die ten doel hebben de gevaren te beperken in gebieden waar mijnen liggen, die mijnen op te ruimen of onschadelijk te maken.»

Verantwoording

De verbodsbepalingen met betrekking tot de verwerving en het verstrekken van deze wapens, zoals gesteld in het wetsvoorstel, worden behouden, behalve wat de verlenging van het moratorium betreft, en dit voor de eenvormigheid.

De verlenging kan worden geregeld middels een in Ministerraad overlegd koninklijk besluit, aangezien in hetzelfde artikel 22 van de wapenwet (derde lid) « De diensten van het openbaar gezag of van de openbare macht waartoe de ambtenaren behoren (eveneens) worden aangeduid door de Koning bij in Ministerraad overlegd besluit ».

Wat het gebruik van deze wapens betreft, wordt een zeer restrictieve bepaling ingelast. Twee voorwaarden moeten cumulatief vervuld zijn, met name:

— deze wapens worden uitsluitend en ontegensprekelijk gebruikt ter bescherming van de eigen militairen wanneer geen valabel alternatief wapen of instrument voorhanden is;

— van dit gebruik moet dan nog eens onmiddellijk het Parlement in kennis gesteld worden door de minister van Landsverdediging.

Overigens moet worden beklemtoont dat een dergelijk gebruik eveneens onderworpen is aan de bestaande N.A.V.O.-normen en de N.A.V.O.-standaard 2036, dit wil zeggen: alle gelegde mijnen worden geregistreerd, het mijnenveld wordt omheind en duidelijk aangeduid, elke gelegde mijn dient naderhand opgeruimd te worden.

publiques, de mines antipersonnel et pièges ou dispositifs de même nature, sont interdites pour une période de cinq ans.

L'interdiction peut être renouvelée pour la même période par le Roi par un arrêté délibéré en Conseil des ministres.

L'utilisation de ces mines et autres dispositifs peut par contre être autorisée pour autant que les conditions suivantes soient simultanément remplies :

1º l'utilisation doit être nécessaire à la protection de nos militaires dans un état de nécessité et il ne peut exister d'alternative valable;

2º les Chambres doivent immédiatement être informées de l'utilisation, par le ministre de la Défense nationale.

L'interdiction qui précède ne concerne pas l'utilisation, l'acquisition ou la délivrance de ces armes aux fins de contribuer à la formation ou d'entretenir les connaissances de spécialistes participant à des opérations de minimisation des risques en zones minées, de déminage, ou de destruction effective de ces armes.»

Justification

Les interdictions relatives à l'acquisition et la délivrance de ces armes, telles que déterminées dans la proposition de loi, sont maintenues, excepté pour ce qui est du renouvellement du moratoire, et ce pour des raisons d'homogénéisation.

Ce renouvellement peut être décidé par un arrêté délibéré en Conseil des ministres, parallèlement aux dispositions du même article 22 de la loi sur les armes (alinéa 3): « Les services de l'autorité ou de la force publique dont font partie les agents sont (également) déterminés par le Roi, par arrêté délibéré en Conseil des ministres ».

En ce qui concerne l'utilisation de ces armes, une importante restriction est ajoutée. Deux conditions doivent être réunies, à savoir:

— ces armes doivent être utilisées exclusivement et incontestablement à des fins de protection de nos militaires lorsqu'aucune arme ou instrument alternatif n'est utilisable;

— en outre, le ministre de la Défense nationale informera immédiatement le Parlement de cet usage.

Par ailleurs, il convient de souligner qu'une telle utilisation est également soumise aux normes O.T.A.N. et au standard O.T.A.N. 2036. Par conséquent, toutes les mines placées sont enregistrées, le champ de mines est clôturé et clairement signalé, toutes les mines doivent être évacuées par la suite.

Met betrekking tot de didactische aspecten verbonden aan de ontmijningsdienst, wordt de bepaling in het laatste lid van artikel 2 van het wetsvoorstel behouden.

Een eerste verschilpunt met het wetsvoorstel ligt hierin dat, terwijl het wetsvoorstel de verlenging van het verbod afhankelijk stelt van een gewoon koninklijk besluit, het amendement een in Ministerraad overlegd koninklijk besluit vereist.

Een van de indieners van het voorstel verklaart niet tegen deze bijkomende voorwaarde gekant te zijn en suggereert het wetsvoorstel in die zin aan te passen. Gelet op het politiek belang van deze materie lijkt het wenselijk dat de Regering zich over de verlenging van het verbod uitsprekt.

Het tweede verschilpunt is fundamenteel omdat het amendement het gebruik van anti-personenmijnen, valstrikmijnen of soortgelijke mechanismen onder welbepaalde voorwaarden toestaat.

De heer Pataer kan dit amendement niet onderschrijven. Hij herinnert eraan dat de Commissie voor de Defensie zich in haar advies gunstig over het wetsvoorstel heeft uitgelaten en zich tegen het voorstel van amendement van de minister heeft verzet.

Het zou ongeloofwaardig overkomen indien de Commissie voor de Justitie de deskundigheid van de Commissie voor de Defensie zou miskennen.

Hij verklaart bovendien een amendement te hebben ingediend waarmee het verbod op het gebruik, de verwerving en het verstrekken van anti-personenmijnen, valstrikmijnen of soortgelijke mechanismen door de Staat of de overheidsbesturen niet langer aan een termijn van vijf jaar gebonden is.

Het amendement luidt als volgt:

« Artikel 22 van dezelfde wet wordt aangevuld met een vierde en een vijfde lid, luidende:

« In afwijking van de vorige leden zijn het gebruik, de verwerving en het verstrekken van anti-personenmijnen en valstrikmijnen door de Staat of de openbare besturen verboden.

Het bovenvermelde verbod heeft geen betrekking op het gebruik, de verwerving en het verstrekken van deze wapens in het kader van de opleiding of bijscholing van specialisten die deelnemen aan operaties die ten doel hebben de gevaren te beperken in gebieden waar mijnen liggen, die mijnen op te ruimen of onschadelijk te maken. »

Verantwoording

Benevens de invoering van enkele technische verbeteringen, willen we met dit amendement de beperking in tijd van de beoogde verbodsmaatregel wegwerken.

En ce qui concerne les aspects didactiques liés au service de déminage, la disposition formulée au dernier alinéa de l'article 2 de la proposition de loi est maintenue.

Une première différence avec la proposition de loi réside dans le fait que celle-ci fait dépendre d'un arrêté royal ordinaire le renouvellement de l'interdiction, alors que l'amendement exige un arrêté délibéré en Conseil des ministres.

L'un des auteurs de la proposition déclare ne pas s'opposer à cette condition supplémentaire et suggère d'adapter la proposition de loi en ce sens. Compte tenu de l'importance politique de cette matière, il paraît souhaitable que le Gouvernement se prononce sur le renouvellement de l'interdiction.

La seconde différence est fondamentale, car l'amendement autorise, à des conditions précises, l'emploi de mines antipersonnel, pièges ou dispositifs de même nature.

M. Pataer ne peut souscrire à cet amendement. Il rappelle que, dans son avis, la Commission de la Défense s'est prononcée favorablement sur la proposition de loi et qu'elle s'est opposée à la proposition d'amendement du ministre.

Il serait impossible que la Commission de la Justice méconnaisse la compétence de la Commission de la Défense.

Il déclare en outre avoir déposé un amendement en vertu duquel l'interdiction relative à l'utilisation, l'acquisition et la délivrance par l'Etat ou les administrations publiques de mines antipersonnel, pièges ou dispositifs de même nature, n'est plus liée à un délai de cinq ans.

L'amendement est libellé comme suit:

« L'article 22 de la même loi est complété par un quatrième et un cinquième alinéas, libellés comme suit:

« Par dérogation aux alinéas précédents, l'utilisation, l'acquisition et la délivrance par l'Etat ou les administrations publiques de mines antipersonnel et pièges sont interdites.

L'interdiction qui précède ne concerne pas l'utilisation, l'acquisition et la délivrance de ces armes aux fins de contribuer à la formation ou d'entretenir les connaissances de spécialistes participant à des opérations de minimisation des risques en zones minées, de déminage ou de destruction effective de ces armes. »

Justification

Tout en apportant quelques corrections techniques, le présent amendement tend à supprimer la limitation dans le temps de l'applicabilité de la mesure

In het voorstel van wet wordt deze beperking in de tijd (een verlengbare periode van vijf jaar) immers nergens verantwoord.

Een van de indieners van het wetsvoorstel verklaart het amendement niet te kunnen steunen omdat het zijns inziens te radikaal is.

De minister legt uit welke redenen hem ertoe gebracht hebben zijn amendement in te dienen spijts het negatief advies van de Commissie voor de Defensie en de tegenkanting binnen de Commissie voor de Justitie.

In de eerste plaats is er de zorg om de veiligheid van de militairen. Het Belgisch leger heeft sinds de Koreaanse oorlog in 1951 weliswaar geen mijnen meer gebruikt, maar het kan niet worden uitgesloten dat er zich in de toekomst situaties zullen voordoen waarin een beroep op deze wapens noodzakelijk is om de veiligheid van onze militairen te waarborgen. Hij acht het onverantwoord dat hun veiligheid door dit wetsvoorstel in het gedrang zou worden gebracht.

Ten tweede is er de solidariteit binnen de N.A.V.O.

België moet de tactische concepten en defensiesystemen toepassen welke binnen het Atlantisch bondgenootschap zijn overeengekomen. Anti-personeelmijnen spelen daarin nog steeds een rol. Het is wel zo dat dit type wapens in veel landen ter discussie staat. België is echter het eerste land waar een wetgevend initiatief wordt genomen teneinde het gebruik, de verwerving en het verstrekken van deze wapens te verbieden.

Zelfs president Clinton van de Verenigde Staten heeft in zijn rede tot de Algemene Vergadering van de V.N. in september 1994 niet in dergelijke radikale termen gesproken.

Laatstgenoemde staat op lange termijn een afschaffing van de anti-personeelmijnen voor, terwijl op korte termijn naar het gebruik van zelfvernietigende mijnen moet worden gestreefd. Dat zou niet krachtens de nationale wetgeving moeten gebeuren, maar bij wege van een charter, waar Staten zich bij zouden kunnen aansluiten. Tevens acht hij het onontbeerlijk dat hierover binnen de N.A.V.O. vooraf overleg zou worden gepleegd.

Een derde argument *pro* het amendement van de minister is de vaststelling dat dit wetsvoorstel eenmaal het wet is geworden, de problemen in bepaalde landen zoals Cambodja en Laos niet zal oplossen. De gruwelijke beelden en berichten uit die landen, die tot dit wetsvoorstel hebben geleid, mogen niet doen vergeten dat er een hemelsbreed verschil bestaat tussen het ongecontroleerd gebruik van anti-personeelmijnen door irreguliere troepen en de strikte

prohibitieve visie. En effet, cette limitation dans le temps (une période renouvelable de cinq ans) n'est en rien justifiée dans le cadre de la proposition de loi.

L'un des auteurs de la proposition de loi déclare ne pouvoir appuyer l'amendement, qui est, à son avis, trop radical.

Le ministre expose les raisons qui l'ont amené à présenter son amendement, en dépit de l'avis négatif de la Commission de la Défense et de l'opposition au sein de la Commission de la Justice.

Tout d'abord, il y a le souci de la sécurité des militaires. L'armée belge n'a certes plus utilisé de mines depuis la guerre de Corée en 1951, mais on ne peut exclure de se trouver à l'avenir dans des situations où un recours à ces armes s'imposerait pour garantir la sécurité de nos militaires. Il estime injustifié de compromettre leur sécurité par cette proposition de loi.

Ensuite, il y a la solidarité dans le cadre de l'O.T.A.N.

La Belgique se doit d'appliquer les concepts tactiques et les systèmes de défense qui ont été convenus au sein de l'Alliance atlantique. Les mines antipersonnel continuent d'y jouer un rôle. Il est vrai que ce type d'armes est contesté dans de nombreux pays. La Belgique est toutefois le premier où l'on prend une initiative législative en vue d'interdire l'utilisation, l'acquisition et la délivrance de ces armes.

Le président Clinton lui-même, dans son discours devant l'Assemblée générale de l'O.N.U., en septembre 1994, ne s'est pas exprimé en des termes aussi radicaux.

Le président américain préconise, à long terme, la suppression des mines antipersonnel et, à court terme, l'utilisation de mines qui s'autodétruisent. Cela ne devrait pas se faire par le biais de la législation nationale, mais en vertu d'une charte, à laquelle les Etats pourraient adhérer. Il estime en outre indispensable d'organiser au préalable une concertation à ce sujet au sein de l'O.T.A.N.

La constatation selon laquelle la loi proposée ne résoudrait pas les problèmes qui se posent dans certains pays comme le Cambodge et le Laos est un troisième argument en faveur de l'amendement du ministre. Les images et les nouvelles horribles qui nous proviennent de ces pays et qui ont entraîné le dépôt de la proposition de loi à l'examen, ne peuvent pas faire oublier qu'il existe une différence énorme entre la situation qui règne dans les régions où des

procedure die de N.A.V.O.-strijdkrachten op dit vlak dienen te volgen (afbakening van de mijnevelden, opruiming na de afloop van het conflict).

De eerste indiener van het voorstel stipt aan dat het meningsverschil tussen de minister en een meerderheid van de commissieleden niet zozeer het doel betreft, maar eerder de middelen.

Iedereen is het erover eens dat anti-personenmijnen uit de wereld moeten worden gebannen omdat ze te veel onschuldige burgerslachtoffers eisen. Het onderhavige wetsvoorstel vervult daartoe een signaalfunctie.

Wat het middel betreft, was het de bedoeling van de indieners van het wetsvoorstel België een voortrekkersrol toe te bedelen wanneer op het internationale forum de problematiek van de anti-personenmijnen aan bod zal komen. In deze materie is het volgens hen niet wenselijk dat België zich in de grijze middenmoot zou schuilhouden en zich naar de internationale geplogenheden zou plooiën, hoe wijs en redelijk deze houding in andere aangelegenheden moge zijn.

Wanneer gestreefd wordt naar een internationaal charter op het verbod van anti-personenmijnen, kan België, wanneer dit wetsvoorstel wet is geworden, het proces aanzwengelen en voor andere landen als referentiepunt gelden.

Hij is van oordeel dat deze wet het aanzien van België in de wereld niet zal doen dalen, maar integendeel gunstig zal beïnvloeden.

Vervolgens merkt hij op dat het gebruik van mijnen in bepaalde omstandigheden gerechtvaardigd kan zijn. Deze situatie wordt in het juridisch jargon noodtoestand genoemd (état de nécessité). Hij bestaat wanneer het overtreden van strafrechtsbepalingen en het schenden van strafrechtelijk beschermde rechtsgoederen en -belangen het enige middel is om andere, belangrijker rechtsgoederen of -belangen te vrijwaren. De noodtoestand kan derhalve tot de straffeloosheid leiden van degene die een strafrechtsbepaling schendt. Het gaat evenwel niet om een wettelijke rechtvaardigingsgrond, maar om een rechtsbeginsel dat door de rechtspraak en de rechtsleer is opgebouwd.

Spreker is de mening toegedaan dat, wanneer Belgische troepen over geen ander middel dan anti-personenmijnen beschikken om hun veiligheid te vrijwaren, dergelijke handeling als een geval van noodtoestand kan worden gekwalificeerd.

De overtreding van de bepalingen van de wapenwet zou zijns inziens in dat geval strafrechtelijk niet worden beteugeld.

Het wetsvoorstel brengt derhalve geenszins de veiligheid van de Belgische troepen in gevaar. Het

troups irrégulières font un usage incontrôlé de mines antipersonnel et la situation entre les forces armées de l'O.T.A.N. lesquelles doivent respecter des procédures strictes dans le domaine en question (délimitation des champs de mines, déminage à l'issue du conflit).

Le premier auteur de la proposition note que la divergence de vues qui existe entre le ministre et une majorité des commissaires concerne moins les buts que les moyens.

Chacun s'accorde à dire qu'il faut proscrire les mines antipersonnel, parce qu'elles font trop de victimes civiles innocentes. La proposition de loi en discussion constitue un signal à cet égard.

En ce qui concerne les moyens, les auteurs de la proposition de loi voudraient que la Belgique puisse jouer un rôle de pionnier lorsque le problème des mines antipersonnel sera abordé sur la scène internationale. Ils estiment qu'il n'est pas souhaitable que la Belgique se plie à l'avis de la moyenne des Etats et aux usages internationaux, quelque sage et raisonnable que puisse être cette attitude dans d'autres matières.

Le jour où l'on mettra au point une charte internationale sur l'interdiction des mines antipersonnel, la Belgique pourra, si la proposition de loi en discussion est adoptée, engager le processus et servir de point de référence pour d'autres pays.

L'intervenant estime que loin de ternir l'image dont la Belgique jouit dans le monde, cette loi l'influencera favorablement.

Il fait ensuite observer que l'utilisation de mines peut être justifiée dans certaines circonstances que l'on désigne dans le jargon juridique, par les termes « état de nécessité ». Celui-ci se produit lorsque la transgression de dispositions de droit pénal et la violation de valeurs et d'intérêts juridiques protégés pénalement constituent l'unique moyen de préserver d'autres valeurs ou intérêts juridiques plus importants. L'état de nécessité peut, dès lors, valoir l'impunité à celui qui viole une disposition de droit pénal. Toutefois, l'état de nécessité ne peut rien justifier du point de vue légal. Il s'agit d'une notion juridique qui s'est dégagée de la jurisprudence et de la doctrine.

L'intervenant considère que les cas dans lesquels les troupes belges ne disposeraient que de mines antipersonnel pour préserver leur sécurité pourraient être considérés comme des cas où il y a état de nécessité.

Dans de tels cas, la violation des dispositions de la loi sur les armes ne pourrait être réprimée pénalement selon lui.

La proposition de loi ne compromet, dès lors, aucunement la sécurité des troupes belges. Il va de soi que,

spreekt vanzelf dat, wanneer in uitzonderlijk kritieke situaties anti-personeelmijnen worden gelegd als laatste verdedigingswapen om het leven van Belgische militairen te beschermen, de mijnevelden moeten worden afgebakend en achteraf moeten worden opgeruimd.

Intervenant besluit zijn betoog met de opmerking dat het rechtsbeginsel van de noodtoestand het amendement van de minister overbodig maakt.

b) Stemmingen

Het amendement van de heer Pataer wordt verworpen met 9 tegen 5 stemmen bij 1 onthouding.

Over het door het amendement van de minister voorgestelde vierde, vijfde, zesde en zevende lid van artikel 22 wordt afzonderlijk gestemd.

Het voorgestelde vierde lid wordt verworpen met 13 stemmen bij 3 onthoudingen.

Het voorgestelde vijfde lid wordt bij eenparigheid aangenomen door de 16 aanwezige leden.

Het voorgestelde zesde lid wordt verworpen met 13 stemmen bij 3 onthoudingen.

Het voorgestelde zevende lid stemt overeen met het in het wetsvoorstel vervatte vijfde lid van artikel 22 en wordt als zodanig niet in stemming gebracht.

Het aldus geamendeerde artikel wordt als artikel 3 aangenomen met 13 stemmen bij 3 onthoudingen.

IV. STEMMING OVER HET GEHEEL

Het geamendeerde wetsvoorstel wordt bij eenparigheid aangenomen door de 16 aanwezige leden.

Het verslag wordt bij eenparigheid goedgekeurd door de 12 aanwezige leden.

De Rapporteur,
Paul PATAER.

De Voorzitter,
Roger LALLEMAND.

dans des situations exceptionnellement critiques où l'on pose des mines antipersonnel devant servir d'ultime protection de la vie de militaires belges, l'on doit veiller à délimiter les champs de mines et, ultérieurement, à déminer.

L'intervenant conclut en faisant observer que le principe juridique de l'état de nécessité rend superflu l'amendement du ministre.

b) Votes

L'amendement de M. Pataer est rejeté par 9 voix contre 5 et 1 abstention.

Les quatrième, cinquième, sixième et septième alinéas de l'article 22 proposés par l'amendement du ministre font l'objet d'un vote distinct.

Le quatrième alinéa proposé est rejeté par 13 voix et 3 abstentions.

Le cinquième alinéa proposé est adopté à l'unanimité des 16 membres présents.

Le sixième alinéa proposé est rejeté par 13 voix et 3 abstentions.

Le septième alinéa proposé correspond au cinquième alinéa de l'article 22 que prévoit la proposition de loi et n'est pas mis aux voix en tant que tel.

L'article ainsi amendé est adopté par 13 voix et 3 abstentions.

IV. VOTE SUR L'ENSEMBLE

La proposition de loi amendée a été adoptée à l'unanimité des 16 membres présents.

Le présent rapport a été approuvé à l'unanimité des 12 membres présents.

Le Rapporteur,
Paul PATAER.

Le Président,
Roger LALLEMAND.

TEKST AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE

Artikel 1

Artikel 3, eerste lid, van de wet van 3 januari 1933 op de vervaardiging van, de handel in en het dragen van wapens en op de handel in munitie wordt vervangen als volgt:

« Worden geacht verboden wapens te zijn: anti-personenmijnen en valstrikmijnen of soortgelijke mechanismen, dolken en dolkessen, met uitsluiting van jachtmessen, degenstokken en geweerstokken, knotsen, vouwgeweren boven kaliber 20, geweren waarvan de loop of de kolf in verschillende delen kan worden uiteengenomen en alle verdoken of geheime aanvalswapens die niet als verweerwapens of oorlogswapens mochten beschouwd zijn. »

Art. 2

Artikel 4 van dezelfde wet wordt aangevuld met een vierde en een vijfde lid, luidende:

« De afwijkingsregeling neergelegd in het vorige lid is niet van toepassing op de anti-personenmijnen en valstrikmijnen of soortgelijke mechanismen.

Als anti-personenmijn, valstrikmijn of soortgelijk mechanisme moet worden beschouwd ieder tuig dat op of onder enig oppervlak of in de nabijheid daarvan wordt geplaatst, en ontworpen of aangepast is om te ontploffen of uiteen te spatten door de aanwezigheid of nabijheid van of het contact met een persoon. »

Art. 3

Artikel 22 van dezelfde wet wordt aangevuld met een vierde, een vijfde en een zesde lid, luidende:

« In afwijking van de vorige leden zijn het gebruik, de verwerving en het verstrekken van anti-personenmijnen en valstrikmijnen of soortgelijke mechanismen door de Staat of de overheidsbesturen, verboden voor een periode van vijf jaar.

Het verbod kan door de Koning bij een in Ministeraad overlegd besluit voor eenzelfde periode worden verlengd.

Het bovenvermelde verbod heeft geen betrekking op het gebruik, het verwerven of het verstrekken van deze wapens in het kader van de opleiding of bijscholing van specialisten die deelnemen aan operaties die ten doel hebben de gevaren te beperken in gebieden waar mijnen liggen, die mijnen op te ruimen of onschadelijk te maken. »

TEXTE ADOPTE PAR LA COMMISSION

Article premier

L'article 3, alinéa premier, de la loi du 3 janvier 1933 relative à la fabrication, au commerce et au port des armes et au commerce des munitions est remplacé par la disposition suivante:

« Sont réputées armes prohibées: les mines antipersonnel et pièges ou dispositifs de même nature, les poignards et couteaux en forme de poignard, à l'exclusion des couteaux de chasse, les cannes à épée et cannes-fusils, les casse-tête, les fusils pliants d'un calibre supérieur au calibre 20, les fusils dont le canon ou la crosse se démonte en plusieurs tronçons, et toutes armes offensives cachées ou secrètes qui ne seraient pas réputées armes de défense ou armes de guerre. »

Art. 2

L'article 4 de la même loi est complété par un quatrième alinéa, libellé comme suit:

« Le régime dérogatoire prévu à l'alinéa précédent n'est pas applicable aux mines antipersonnel et pièges ou dispositifs de même nature.

Doit être considéré comme mine antipersonnel, piège ou dispositif de même nature, tout engin placé sur ou sous n'importe quelle surface ou à proximité de celle-ci, et conçu ou adapté pour exploser ou éclater du simple fait de la présence, de la proximité ou du contact d'une personne. »

Art. 3

L'article 22 de la même loi est complété par un quatrième, un cinquième et un sixième alinéa, libellés comme suit:

« Par dérogation aux alinéas précédents, l'utilisation, l'acquisition et la délivrance par l'Etat ou les administrations publiques, de mines antipersonnel et pièges ou dispositifs de même nature, sont interdites pour une période de cinq ans.

L'interdiction peut être renouvelée pour la même période par le Roi par un arrêté délibéré en Conseil des ministres.

L'interdiction qui précède ne concerne pas l'utilisation, l'acquisition ou la délivrance de ces armes aux fins de contribuer à la formation ou d'entretenir les connaissances de spécialistes participant à des opérations de minimisation des risques en zones minées, de déminage, ou de destruction effective de ces armes. »